

**CEALALTĂ IRINA
ȘI CELĂLALT
VASLUIANU**

»

Andi Vasluianu e creditat ca unul dintre cei mai buni actori români ai momentului și nu primise pînă acum un rol principal. V-ați dat seama de asta?

Citiți un articol de Iulia Blaga ÎN » PAGINA 3

PRIMUL MAGAZIN CULTURAL DIN ROMÂNIA » APARE SÎMBĂTA » WWW.SUPLIMENT.POLIROM.RO

Suplimentul DE CULTURĂ

1,5
LEI

**CRONICĂ
DE CARTE**

**Prin ostroavele
antile**

Doris Mironescu

În peisajul prozei actuale, cartea de povestiri a lui Angelo Mîțchievici, *Cinema*, face o impresie stranie. Poate chiar părea „venită din alt film”...

ÎN » PAGINILE 10-11

NR. 252 » 5 – 11 decembrie 2009 » Săptămînal realizat de Editura Polirom și „Ziarul de Iași” » supliment@polirom.ro

SCRIITORUL FLORIN IARU:

Am pierdut prea mult timp. Populația a vrut să lenevească în capitalism

Florin Iaru despre poeți, optzecism, evenimentele din decembrie '89, capitalismul înțeles prost de români, volumele pe care le pregătește (proză foarte scurtă, roman, poezie), modelele sale literare și relația de cuplu într-o familie cu doi scriitori cunoscuți.

**Citiți interviul realizat
de George Onofrei ÎN » PAGINILE 8-9**

GAUDEAMUS – RAPORT FINAL

Cu lansări și vedete, titluri noi și o aglomerație ca-n vremea sacoșelor cu chilipiruri, Tîrgul de Carte Gaudeamus 2009 a forțat editorii să ajungă la concluzia că se poate trece prin criză, totul e să știi cu ce și pentru cine.

**Citiți un reportaj de Alina
Purcaru ÎN » PAGINA 5**

Florin Iaru în 1983 și 2007

CIRCUL NOSTRU VĂ PREZINTĂ:

Note la sfârșitul campaniei

Lucian Dan Teodorovici

Nu sînt capabil, la acest final de campanie electorală, să încerc analize, să caut obiectivitatea, să socotesc șanse, să-mi exprim speranțe și așa mai departe. Ar însemna să mimez o seriozitate care n-a existat nicăieri, în nici o zonă publică legată într-un fel sau altul de politică, în această perioadă. În întreaga campanie, cu accent pe ultimele două săptămîni, apelul la rațiune n-a fost deloc un instrument electoral. Dimpotrivă, s-a mizat numai pe emoțional, visceral, pe răvășirea sentimentelor și chiar stîrnirea urii față de contracandidați. Așa că, la rîndu-mi, n-am de la mine în acest moment decît pretenția unui text sincer – însă unul emoțional, nu obiectiv.

Și, sincer fiind, ar fi facil să încep prin a-mi exprima simpla

silă față de cea mai urîță, grotescă, mizerabilă campanie electorală pe care mi-a fost dat s-o urmăresc pînă acum. Ar fi ușor să subliniez faptul că n-am mai găsit articole în presă, n-am mai văzut emisiuni de televiziune care să nu denote o susținere fătîșă a unuia sau a altuia dintre contracandidați. Ar fi extrem de lejer să punctez, ca exemple, mișcările electorale manipulatorii ale ambelor părți, de la acel filmuleț nenorocit care n-avea de ce să apară acum pînă la instigarea, sub stindardul anticomunismului, la o revoluție împotriva opoziției, extrem de periculoasă, din partea celorlalți. Ar fi simplu să dau citate jenante din declarațiile tuturor părților implicate, să citez articole ce seamănă cu niște elogi fierbinți din alte vremuri ale unor „lideri de opinie“, să vă îndemn să priviți expresiile pline de ură, ochii

injecțai ai susținătorilor fervenți ai unui candidat sau ai altuia.

Lucrurile se complică însă pentru mine, și-mi permit să cred că și pentru mulți dintre dumneavoastră, cînd las deoparte ansamblul acesta halucinant și mă retrag în cercul imediat de colegi, de prieteni, de membri ai familiei mai apropiați sau mai îndepărtați. Această campanie, absolut iresponsabil purtată de niște politrucii interesați numai de ei înșiși, a reușit să creeze adevărate schisme între oameni care se apreciau, altfel, pe nenumărate alte motive, între care existau deci legături ce păreau mult prea puternice pentru a fi serios afectate de o opțiune politică sau alta.

Vorbesc despre mine, dar, repet, mă gîndesc că vă recunoașteți și dumneavoastră în situația descrisă. M-am trezit, în nenumărate

rînduri în această perioadă, privit cu suspiciune. A trebuit să accept, în unele dialoguri, insulte dintre cele mai diverse, din partea unor oameni care mă cunosc mult mai bine decît le-ar fi permis-o să mă cunoască această campanie electorală. Am avut neplăcuta surpriză să mi se întoarcă spatele, să mi se refuze strîngerea de mîna de către unii oameni apropiați pînă acum, dar dezamăgiți definitiv, se pare, de faptul că nu am aceeași opțiune politică. M-am trezit înjurat pentru articolele mele din ziar, pentru postările mele pe blog – dar astea aproape că intră într-un firesc al lucrurilor. Încît, după toate astea, mă aflu în situația de a face o analiză a prietenilor proprii, mai exact, de a mă întreba dacă, odată încheiată această campanie blestemată, voi mai fi capabil să reiau, să repar

unele relații la care încă țin. Indiferent de părerea politică a celor cu care am avut/am aceste relații.

Mi-aș dori să remarcăți aici că, în mai sus descrisa situație, nu e vorba despre un activist politic – mă refer, firește, la mine. Mai mult, ca să merg cu sinceritatea pînă la capăt, nici măcar nu e vorba despre un om care să aibă opțiuni ferme pentru turul al II-lea, de vreme ce singura lui opțiune, nici măcar aceea fermă, n-a trecut de turul I. Cu alte cuvinte, v-am creionat o situație în care mă aflu deși nu sînt foarte implicat emoțional în ceea ce se va întîmpla în acest al doilea tur al prezidențialelor, neștiind încă eu însumi, la momentul scrierii acestui articol, dacă o să decid să merg la vot sau nu. În condițiile astea, mă întreb cum s-a schimbat viața personală a

multora dintre cei care au totuși clar în minte pe cine susțin.

Acesta nu mai e un semnal de alarmă. E prea tîrziu pentru așa ceva. E doar o constatare a iresponsabilității maxime a acestei clase politice. În întregul ei. Lupta lor pentru putere, incluzînd un uriaș arsenal de manipulări, a dus România într-o dramă și a fost foarte aproape de a o transforma în tragedie. Căci, dacă-i acuzăm pe patronii din fotbal de incitări, iar apoi ne oripilăm că pe stadioane au loc bătăi, au loc tot felul de acte huliganice în masă, putem face efortul să transferăm același tip de incitare asupra întregii României. Și să vedem că „patronii“ politici noastre ne-au transformat în membri ai unor galerii mult mai periculoase, la fel de fanatizate. Iar stadioanele se transformă în piețe publice și au prelungiri peste tot: în tramvai, la mesele din baruri, la serviciile noastre, în propriile case. Aici am ajuns. Din fericire însă, campania aceasta s-a încheiat, glonțul ne-a trecut pe lîngă ureche. Avînd însă aceeași clasă politică, să ne temem pentru ce se va întîmpla la următoarea.

TEO

GHEO

ROMÂNII E DEȘTEPTI

A fost sau n-a fost revoluție? (I)

Radu Pavel Gheo

Luna aceasta se împlinesc douăzeci de ani de la Revoluția din Decembrie, cea care a schimbat fața României și destinele tuturor celor care trăiesc azi în țară sau au părăsit-o din 1990 încoace. Și tot de douăzeci de ani s-a deschis discuția despre caracterul „evenimentelor din decembrie 1989“, cum este numită – neutru și impropriu – revoluția sau revoluția populară încheiată cu prăbușirea regimului comunist.

Una dintre teoriile ce a dobîndit multă audiență și chiar credibilitate este teoria conspirației, a complotului pregătit împotriva lui Ceaușescu de la Moscova, cu complicitatea și chiar sprijinul efectiv al fostului președinte al URSS, Mihail Gorbaciov. Teoria a prins, în ciuda precarității dovezilor ce o susțin – ba chiar, așa zice, grație puținătății acelor dovezi –, dar și fiindcă are un grad mare de senzaționalism, iar oamenilor le place senzaționalul. A prins în virtutea aceluiași mecanism care i-a făcut pe oameni să creadă în ficțiunea senzaționalistă a lui Dan Brown *Codul lui da Vinci* și să vadă

în ea o poveste reală, în care se împărtășesc taine. Dar a prins și din pricina unui șir întreg de precepții și autojustificări create de-a lungul timpului, dintre care nu cea mai mărunță era aceea, acceptată tacit, că mămăliga nu explodează, iar capul plecat scapă de tăișul sabiei. Cu alte cuvinte, la un anumit nivel psihologic ea s-a născut nu doar din nevoia de senzațional, așa cum se nasc toate teoriile conspirației, ci și din nevoia de disculpare, apărută după căderea rapidă a dictaturii, moment în care va fi apărut pe undeva în mințile oamenilor și întrebarea legitimă și auto-cuzatoare „De ce n-am încercat asta mai înainte?“. Teoria conspirației scuză astfel și neputința fiecăruia dintre noi: n-am îndrăznit fiindcă era imposibil; a devenit posibil abia atunci cînd s-a organizat „complotul“ împotriva lui Ceaușescu.

Printre argumentele ce susțin teza complotului organizat cu știrea Moscovei se numără și faptul că în zilele de 15-17 decembrie 1989 în Timișoara ar fi venit un număr mare de pseudo-sportivi ruși, care cărau cu ei niște genți mari, pline cu ceva dubios, și care s-au cazat la hotelul Intercontinental sau Timișoara –

oricum, la unul din marile hoteluri din centru. Conform teoriei conspirației, ei sînt cei care ar fi stimulat opoziția fătîșă a oamenilor din Timișoara împotriva regimului, ei ar fi provocat primele distrugerii și ar fi stîrnit spiritul de rebeliune în oraș. Cum au făcut-o, unde au acționat pentru prima dată și unde au dispărut – toate astea sînt lucruri încă neclare, dar asta face ca totul să fie și mai incitant, nu? Desigur că au fost agenți secreți ruși (și americani, poate chiar și de-ai Mossadului), căci Ceaușescu nu era pe placul lui Gorbaciov, se certase cu americanii și nici cu Israelul nu se înțelegea prea bine. Desigur că au dispărut toți fără nici o urmă – doar erau agenți secreți și meseria lor era tocmai să-și facă diversiunea și să dispară fără urmă, precum faimoșii ninja, pe care i-am văzut în atîtea filme. Desigur că fără ei n-ar fi început revoluția, căci nimeni nu ar fi fost atît de nebun încît să-și riște pielea opunîndu-se regimului comunist. Pînă și faptul că Ion Iliescu a preluat conducerea Frontului Salvării Naționale a fost calculat dinainte, căci numele fostului prim-secretar al PCR se vehicula de multă vreme, pe șoptite, prin țară și fusese pomenit ca posibil succesor al lui Ceaușescu chiar și la Radio Europa Liberă.

Așadar, a fost sau n-a fost? A fost revoluție, a fost lovitură de stat, a fost un complot sprijinit sau măcar girat de Gorbaciov? Eu cred cu tărie că a fost revoluție și că mămăliga mai și explodează. Dar mai vorbim săptămîna viitoare.

SUPLIMENTUL LUI JUP

Cealaltă Irina și celălalt Vasluianu

Am inventat un cuvânt, dar nu l-am spus tare la conferința de presă ca să nu mi-l fure. *Andiguitate*. S-a tot vorbit despre ambiguitatea poveștii și despre ambiguitatea personajelor din *Cealaltă Irina*. Mai corect ar fi să vorbim despre *andiguitatea* filmului, despre faptul că Andrei Gruzniczki i-a dat lui Andi Vasluianu, în sfârșit, primul rol principal într-un lungmetraj. Nu-i așa că sună ciudat? Andi Vasluianu e creditat ca unul dintre cei mai buni actori români ai momentului și nu primise până acum un rol principal. V-ați dat seama de asta?

Julia Blaga

Cum e filmul? Dacă de *Francesca* s-a lipit epitetul „onorabil”, de gîtul lui *Cealaltă Irina* cred că se va prinde „inegal”. Dar asta e adevărul. Putea fi foarte bun dacă scenariul ar fi fost mai periat și replicile cizelate, dacă s-ar fi renunțat la demonizarea completă a aparatului birocratic fără a ni se explica și de ce (toți funcționarii par periculoși), dacă ar fi fost mai nuanțată regia, chiar dacă intenționat ne induce în eroare cu policier-ul, ș.a.m.d. La final, camera se ridică la fel ca în *Taxi Driver*. Da, și acolo era vorba despre unghiul de vedere al eroului, Travis Bickle, la fel cum și aici o parte din ce vedem pe ecran (inclusiv funcționarii nervoși sau alunecoși) reprezintă impresia lui Aurel despre realitate. *Cealaltă Irina* – felul de a se purta al Irinei, comportamentul rudelor ei – reprezintă ceea ce ar putea fi realitatea, de aici senzația de inconsecvență a viziunii regizorale. Dacă mi se pare că filmul e mai convingător decât *Francesca* e poate și pentru că Andi Vasluianu e foarte bun, desigur complet diferit de cum îl știam. Andrei Gruzniczki spune că ar fi vrut un fel de Mircea Diaconu din *Mere roșii* și că inițial nu l-a dorit pe Vasluianu.

Un fals policier care ascunde o dramă reală

În *Cealaltă Irina* este vorba despre un tînăr cuplu care se luptă cu viața dificilă din România de azi. Bărbatul se angajează (la sfatul soției) ca bodyguard, iar soția speră să dea lovitură cu o firmă egipteană, mai ales că firma o trimite la Cairo pentru trei luni. Filmul ne provoacă încă de la început deoarece ne sugerează că firma e destul de dubioasă și că nici soția n-ar fi sinceră. Irina revine în România și apoi pleacă din nou, intempestiv, pentru a se întoarce definitiv, într-un sicriu sigilat. Autorii scenariului – Ileana Muntean, Mircea Stăiculescu și Andrei Gruzniczki – s-au inspirat dintr-un caz real. Bărbatul a și fost contactat de echipa filmului, a fost pe platou și a avut un rol mic (de avocat) care, din rațiuni economice (CNC-ul cerea ca filmul să nu depășească 90 de minute), a căzut la montaj. Regizorul s-a declarat la conferința de presă impresionat de „indiferența fabuloasă și de lipsa de compasiune” a autorităților cu care bărbatul s-a luptat în realitate un an și jumătate, declarînd că a dorit „un film uman, și nu unul polițist”. De fapt, Ileana Muntean a spus-o foarte bine, filmul „e și despre cum interpretăm date și amănunte din realitate astfel încît să ne protejăm”. De fapt, pune coscenarista (și soția lui Radu Muntean) punctul pe i, „Cealaltă Irina este Irina care nu-l mai iubește

pe Aurel”. Simona Popescu, interpreta Irinei, își apără personajul și spune că s-a gîndit la „ce a motivat-o pe femeie să caute ceva mai bun decît avea în relația de acasă”. Andi Vasluianu declară că a fost frapat de asemănarea fizică dintre el și persoana reală pe care o interpretează, și că la început a avut dificultăți pentru că nu-și explica lipsa de reacție a personajului. „Aurel e un om deosebit de ceilalți, care are alt gen de reacții. Cred că atunci cînd află că cineva a murit, plîngi. Ciudat, doar cînd e beat dă drumul durerii. Asta m-a impresionat. În schimb, latura conspirativă n-am adus-o în mine, dar am păstrat neîncrederea – faptul că Aurel nu crede că Irina a murit.” Potrivit spuselor lui Andrei Gruzniczki, adevăratul Aurel e tot mai convins că soția sa a fost victima unei conspirații și se pregătește să scrie o carte.

Pentru că filmul e inspirat dintr-un caz real atît de dramatic, e dificil să îl tratezi ca pe o operă de ficțiune. Regizorul nu pune o limită clară între realitate și ficțiune și recunoaște că la cele 13 festivaluri și zile ale filmului românesc la care pelicula a participat pînă acum (obținînd șase premii), oamenii sînt interesați să afle în primul rînd ce s-a întîmplat în realitate. În ciuda neîmplinirilor sau a relației cu evenimentele reale, filmul e interesant pentru că, în spatele policier-ului sau „fellei de viață”, el înfățișează de fapt incapacitatea omului de a accepta realitatea neplăcută. Miza lui poate că a fost chiar felul în care cinema-ul poate folosi unghiul subiectiv pentru a compune o realitate pe care s-o ofere drept veridică.

» ***Cealaltă Irina* are premiera românească pe 11 decembrie. Din distribuție fac parte: Andi Vasluianu, Simona Popescu, Dana Dogaru, Doru Ana, Dan Aștilean, Gabriel Călinescu, Carmen Lopăzan, Vlad Ivanov, Gabriel Spahiu, Mihai Dinvale, Oana Ioachim. Imaginea îi aparține lui Vivi Drăgan Vasile, care e și producător, împreună cu Fundația de Arte Vizuale. Filmul e finanțat de Centrul Național al Cinematografiei, Media Investment Communication și House of Media.**

A încetat din viață Marin Mincu

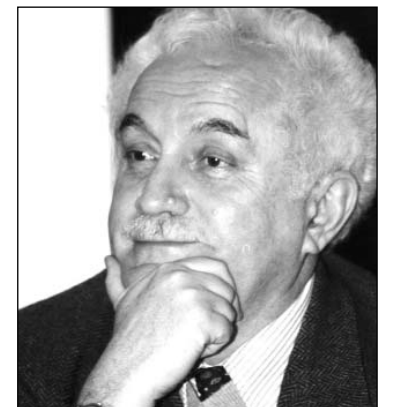
Cunoscutul scriitor, profesor și teoretician literar Marin Mincu a încetat din viață pe 4 decembrie, la vîrsta de 65 de ani, în urma unui atac cerebral.

Marin Mincu (n. 1944, Slatina) a fost poet, prozator, eseist și critic literar. A publicat peste 40 de volume în România și 20 de volume în Italia. A fost profesor titular la universitățile din Torino, Milano și Florența între 1974 și 1994. A fost director al revistei culturale „Paradigma”, deținător al unei rubrici de critică literară în „Ziua literară”, coordonator al cenaclului „Euridice” din București, lansat la 8 mai 2002.

Este considerat promotorul textualismului, implicîndu-se teoretic și practic în susținerea acestei importante mișcări literare postbelice. În 1996, a fost laureat cu Premiul Herder (Universitatea din Viena). A fost distins cu Premiul Internațional Eugenio Montale (Roma, 1989), Premiul literar Carlo Betocchi (Citta di Piombino, 1992) și Premiul Național pentru Roman (Bergamo, 1998).

La Editura Polirom a publicat: *Jurnalul lui Dracula* (2004), *Moartea la Tomis. Jurnalul lui Ovidiu* (2006), *Intermezzo. Aurora* (ediție hardcover, revăzută, 2007) și *Intermezzo. Graziella* (2008).

Marin Mincu a fost un susținător fervent al noii generații de poeți, a investit mult suflet în ceea ce numea „generația douămiistă”. Într-un interviu acordat în 2006 „Suplimentului de cultură”, domnia sa declara că „într-adevăr, «chestiunea tinerilor scriitori» a devenit atît de «incomodă», încît, de curînd, șefii breslei s-au gîndit brusc s-o «rezolve» cît ai bate din palme (...). În fond, generațiile de creație (conform sintagmei lui Tudor Vianu) interesează istoria literară numai dacă confirmă axiologic. (...) Pînă la urmă, frondele trec, pe cînd literatura de valoare rămîne, indiferent cărei generații aparțin actanții care-au scris-o. (...) Dincolo de orice considerații însă, toți scriitorii autentici trebuie să-i sprijine concret pe tinerii talentați ca să se afirme și să se impună”.

SPAȚIU PRIVAT – AUTOREPORTAJ

Cum mi-am lansat cartea

Elena Vlădăreanu

13.05: Ne întâlnim cu Nadine pe platonul de la intrarea principală și mergem la o cafea, care se dovedește a fi pînă la urmă o cafea și o prăjitură. Yeah, I hate myself!

13.15: Mă prind că apariția din fața mea, deosebit de mov, este Monica Tatoi. Nu știu însă dacă mulțimea de oameni este pentru ea sau pentru prăjiturile și saleurile oferite de ea. M-aș duce și eu să fur o prăjitură.

13.17: Vine Cătălin Sturza. Mă laud: îi arăt Bookătăria de texte și imagini, „haide, bei, nu arată genial?”. Îl ameninț: „Cătălin Sturza! Mi-ai citit cartea? Tu de ce crezi că ți-am dat-o,

să te uiți la ea? Vezi că la trei am lansare, să te prind că nu ești acolo!”.

La 14.00 spun: să plătim pentru că vreau să mergem, că pînă la trei vreau să merg la toaletă și să-mi rămînă și timp de repetiție. Mda, la 14.00 încă îmi imaginam că o să repet. Că o să fac marea-cu-sarea. Că o să fiu o apariție, că or să mă vadă măcar cei cîțiva prieteni rătăciți prin tîrg.

14.10: Trece prin fața mea Komartin care mă întreabă, plin de tristețe: „Ce faci, Elena?”. Îi spun lui R.: „Asta-i supărat pe mine. Tu ai văzut cu ce ton m-a întrebat?”. R. nu comentează. Mormăi: „Dacă vine la mine la lansare, înseamnă că nu e. Dacă nu vine, e clar”.

14.22: Nu ne putem apropia de standul Polirom & Cartea Românească. R. încearcă să se apropie de Diva1, dar e imposibil. Ne întâlnim cu Dan Coman, Teodor Dună și Cosmin Perța. Mă miștii că vai, e Diva1, și ce mă fac eu dacă nu termină pînă la trei. Băieții nu-mi împărtășesc temerile. În mod clar, ar prefera-o pe Diva1. Sufăr ca un ciine.

14.40: Observ cu groază că lansarea cărții *Bărbatul și moda* are totuși loc, deși grămada de oameni din jurul Divei1 este la fel de compactă și de mare. Corect, curajul mă părăsește, nu-mi doresc decît să fiu acasă, cu un motan pe burtă, uitîndu-mă la „Greașa de pe tort”. Sufăr, în continuare, ca un ciine.

14.42: Intru val-vîrtej în cămăruța din standul Polirom & Cartea Românească. O sun disperată pe Claudia. Transpir. Am crampe. Scot accesoriul-surpriză din rucsac și încep să-i potrivesc curelele. Chiar atunci intră Dan Lungu și Lucian Dan Teodorovici. Dan insistă să fie pozat cu masca mea de gaze, ceea ce se și întîmplă. Mă prefac că sînt cea mai relaxată persoană din lume: „Îmi pun masca și mă duc la Diva1 și fac Uaha-haha!”. Rîdem. Încep să mă strîmb și să fac exerciții de dicție. Am emoții de mor. Oare nu ar fi mai bine să las totul baltă?

14.55: Către Claudia: Deci la fix ieșim și cu asta-basta. Spui tu două vorbe, că ea e Elena, eu îmi pun masca, încep să urlu și gata. Le spui să facă bine să cumpere cartea că le dau și autografe.

15.01: Ieșim din „culise”. O altă grămadă de oameni se îndreaptă spre standul Tritonic, exact în spatele

standului Polirom & Cartea Românească, unde începe Diva2. Nu văd pe nimeni. Sînt o găină jumulită. Nu aud ce spune Claudia, dar știu că nu îmi pot reține zîmbetul timp gen „hi, vorbește despre mine”. Să mă omoare cineva, please!!!

15.05: Claudia îmi ia ochelarii de pe nas, îmi pun masca. Citesc. Mă prind că microfonul ăla e de formă și urlu mai tare. Continuu să nu văd nimic. Urlu. Urlu. Chiar înainte de a citi ultimul poem programat, mi se pare că o aud pe Claudia: „Să mai citești”. Mă decid brusc să mai citesc încă unul pe lîngă ultimul programat. Urlu. Abia mai urlu. Termin. Îmi dau jos masca, mormăi un mulțumesc, zîmbesc iar timp, Claudia mă îmbrățișează, Doamne, bine că s-a terminat!, Diva1 acordă în continuare autografe.

15.15: Mi-e rușine să mă uit în ochii celor care știu că au venit să mă vadă. Sînt o tută, ce să mai! Iovănel are o față lungă, probabil se gîndește că ar fi trebuit să mai fi așteptat cu cronica aia și s-o fi publicat după momentul ăsta de grație. Trec pe lîngă Dan Coman – sau el pe lîngă mine – și îi zic, sugrumată de toate emoțiile din lume: „Acum s-a terminat”. Îmi răspunde sec: „Știu”. Încep din nou să sufăr ca un ciine. Îmi strîng lucrurile, Claudia mă încurajează, plec, Corina e drăguță și mă încurajează și ea, aflu că nu s-a auzit nimic, dar că mi se învinetise gîtul, de se speriaseră oamenii, R. mă asigură că a fost ok, „doar ok” adaugă imediat, nu cumva să mi-o iau în cap. Dau vreo două autografe – nici mie nu-mi vine să cred! –, mă văd ultima oară cu Dan Coman și îi zic că plec și el mormăie ceva și mă simt iar mizerabil, nici măcar nu ne pupăm, stau la lansare la Zubașcu și asta e. Pe Komartin nu l-am văzut.

Glosar:
Cartea lansată: *Spațiu privat*
Diva1: Mihaela Rădulescu
Diva2: Andreea Marin Bănică.

De la pix la pixel. O moarte și o-nmormîntare

Scenă din redacția revistei „Opinia studentească”, imediat după anul 2000: subsemnatul se învîrte ca un ciine în căutarea lesei, prin „camera suspinelor”, singura încăpăre cu telefon interurban și „liber la celular”, de la etajul al treilea al Casei de Cultură a Studenților din Iași; în cameră intră, pe rînd, Chiru („România liberă”, azi), Seme („Evenimentul Zilei”, freelancer, azi), Fetîța (Cluj, bluesman, azi și-ntotdeauna), Anușca (Spania, azi), Jorj („Suplimentul de cultură”, azi). Redacția asta de capsomani (pentru că întotdeauna am avut „capsa pusă”

pe-a nu ne face de rîs cînd semnăm un text) seamănă cu un stup care așteaptă să bizîie regina. Iar regina nu mai „dă dracului textul ăla odată, frate!”. Stupul așteaptă, vorba primilor săi producători de miere, Chiri, B1 TV, ieri și azi și Lupe, „Formula AS”, azi și mereu, „niscaiva emulație”. Zero-nouă-patru... Emulația vine, după ce subsemnatul primește, telefonic, confirmarea că regina va bizîi: grație Boerului („Opinia”, azi și-ntotdeauna), Adrian Ursu zice că da, dom’le, omul scrie chiar acum textul și-l trimite pînă-n nouă seara.

Textul, într-adevăr, a ajuns în paginile „Opinticii” noastre; a ajuns, frumos înrămat și casetat, cu magenta predominant în juru-i, chiar lîngă frontispiciul revistei. Imediat înainte și după anul 2000, pentru grupul nostru, „cetepe” era o mică întrebare pe care o adresam lumii: „Ce pușca mea vrei să te faci cînd vei fi mare?”. Noi voiam să ne facem jurnaliști. Jurnaliști „de presă scrisă”. Și nu o spuneam și nu o făceam, așa cum o zice Bănică: „Dar, mami, eu vreau să mă fac artistă!”.

Simțul artistic în presă sălășluiește în două entități

diferite. Îmi place să cred că, în varianta sa benignă, scuză și isteria unor băieți și fete de la etajul al treilea al Casei de Cultură a Studenților din Iași, care așteaptă primul text al lui Cristian Tudor Popescu din seria nouă a „Opiniei studentești”, ca pe-o confirmare a seriozității lor și nu ca pe-o „năframă-n vîrf de băț”.

În varianta sa malignă, simțul artistic în presă se reduce la analiza unor pixeli sau, dacă vreți, la „new frame” în vîrf de deget: l-a pocnit sau nu l-a pocnit? Pe timpuri, simțul jurnalistic însemna un mic și esențial motor de propulsie a inteligenței printr-un noian de date seci și intoxicări. Astăzi, cînd majoritatea ziariștilor de presă scrisă au migrat înspre TV, simțul jurnalistic trage să moară:

LA LOC teleCOMANDA

Alex SAVITESCU

motorul de propulsie a fost înlocuit cu motorul de căutare, iar notițele din bloc-notes au fost „ramplasate” cu notele date de blocul telespectatorilor remunerați, pentru că au în grijă niște peoplemeter-e. Vedem asta uitîndu-ne, deopotrivă, la moderatorii de televiziune care mint prin omisiune, cît și la jurnaliștii de presă scrisă sau online, care omit prin minciună.

Eu unul mă bucur și astăzi pentru că un prestigios ziarist ne-a făcut onoarea, mie și colegilor mei, să ne ia în serios. Textul dînsului era extrem de sensibil în ceea ce ne

privea: dădea – pe bună dreptate! – un pumn moral unui intelectual ieșean. Nu era, cum s-ar zice, nimic trucat în scena aia. Tocmai de aceea, l-aș ruga pe domnul Cristian Tudor Popescu să ne mai onoreze o dată pe noi ăștia, care mai credem în jurnalismul adevărat: să le zică domnilor cu care a lucrat cîndva, care, la rîndul lor, să le zică domnilor și doamnelor cu care nu a lucrat niciodată, că memoria este, uneori și-ntotdeauna, cel mai puternic aliat al presei.

Trîntorul a tăcut, regina are legătura!

Gaudeamus – Raport final

Se presupune că mai mulți bani decât anul trecut n-ar fi avut de unde să scoată românii, acum cu criza, dar de venit la Târgul de Carte Gaudeamus (25-29 noiembrie) au venit mai mulți ca anul trecut. Au și cumpărat mai mult, observă mulți editori după ce și-au făcut bilanțul, asta neînsemnând că au adus și încasări mai mari, dacă ținem cont de reducerile sănătoase de la fiecare stand.

Alina Purcaru

Ceva s-a schimbat însă, dacă nu în comportamentul achizitiv al cititorilor, în cel al editorilor cu siguranță: mult mai puține titluri noi au propus de data asta majoritatea și chiar mai puține lansări de carte, ceea ce nu înseamnă deloc că tradiția îmbulziturii și a călcatului pe picioare începând de vineri după-amiaza ar fi suferit vreun pic.

Organizat de Radio România, Gaudeamus-ul din această toamnă a adus însă la Romexpo mai puțini expozați față de anul trecut, 385 adică, față de 400, și o taxă de intrare de 4 lei pe zi sau 10 pentru toată durata târgului. Chiar din prima zi oamenii au început să vină, și într-un număr surprinzător de mare pentru debutul târgului, asta doar dacă nu luăm în calcul magnetul care a fixat orbita evenimentelor de miercuri seara: Salman Rushdie, invitat al Editurii Polirom, a dat autografe, iar cititorii au profitat cu asupra de măsură de venirea lui pentru a pleca acasă cu o carte semnată.

Marile grupuri editoriale, cele mai asaltate

Standurile cele mai asaltate, și pentru reduceri, și pentru titluri-vedetă, au fost, ca de fiecare dată, cele situate central, ale marilor grupuri editoriale. Unul dintre cele mai admirate și din nou laudate, premiat chiar de public la categoria editurilor care au scos între 50 și 100 de titluri pe an, a fost cel al Editurii Art, unde s-au putut răsfoi și

titluri mai vechi, la prețuri tentante, și noutăți: volumele din seria „Prima dată”, un volum de proză scurtă rusească, de dragoste, *From Russia with Love*, sau *Scrisori către Olga*, de Václav Havel, ambele publicate în cea mai recentă colecție, „Biblioteca ideală”.

Foarte puțin aglomerat decât restul, a fost și standul Editurii Vellant, cu unul dintre pereți ocupat de celebra și, de data asta, uriașă pisică pătrată desenată de Alexandru Ciubotariu și cărți una și una, mai ales de artă, pe care le puteai plăti – foarte ieftine nu erau! – la o teștea improvizată pe patru roți de bicicletă. Nou au etalat două volume de Andrieș, unul de versuri, *Petală*, și altul de schițe și desene făcute de artistul care e, cum se știe, arhitect, și, pentru a rămâne în aceeași zonă, albumul *Arhitectura lumii. Capodopere* de Will Pryce. Și Editura Univers, cocoțată la al doilea nivel și, din păcate, mai puțin vizibilă, ar fi avut cu ce să iasă în noul sezon: cărțile arată mai proaspăt, stocul vechi a strâns în continuare fidelii la stand și dintre noutăți de căutat ar fi musai *Jurnalul ascuns*, ultimul roman al lui Sebastian Barry cu care a făcut valuri în Irlanda și s-a calificat pentru Booker în 2008, un nou titlu William Golding, *Turnul*, sau o ediție la zi din *Steaua rătăcitoare* de J.M.G. Le Clézio.

„Hiturile” s-au lansat simbătă

Revenind la „greii” industriei de carte, mai toți au rezervat ziua de simbătă

» Gaudeamus-ul din această toamnă a adus la Romexpo mai puțini expozați față de anul trecut și o taxă de intrare de 4 lei pe zi sau 10 pentru toată durata târgului.

pentru a-și lansa „hiturile”. Ioana Părvulescu a publicat la Humanitas un roman, *Viața începe vineri*, Matei Pleșu a debutat cu *Nonsensul giratoriu și alte nonsensuri de ieri și de azi*, Andrei Cornea a scos pe piață povestiri, *Povești impertinente și apocrife*, pentru a selecta doar o triadă, iar la Humanitas Fiction mare interes au iscat *Drumul*, de Cormac McCarthy și *Încă de pe atunci vulpe era vânătorul*, roman prezentat de Simona Kessler, Alexandru Șahighian, Oana Pellea și Denisa Comănescu în fața unei audiențe serioase, simbătă după-amiaza.

Din colecțiile propuse de Grupul Corint au ieșit în față, pe lângă noianul de fantasy-uri și cărți lucioase pentru copii, un așteptat titlu semnat Donald Barthelme, *Albă ca zăpada*, cu o prefață de Mircea Cărtărescu, un cunoscut roman al lui Antonio Muñoz Molina, *Iarna la Lisabona*, și antologia Granta, *Cei mai buni romancieri americani*. Rao a marșat și de astă dată cu oferte de best-seller-uri, un nou roman de Stephenie Meyer, *Gazda și Simbolul pierdut* de Dan Brown, între noutăți Editura TREI a propus, cu succes la vânzări, o autoare norvegiană de polițier-uri, Anne Holt,

iar Nemira a tentat și anul acesta cu volume din seria bon-ton, cel mai râvnit fiind *Ghidul pesimistului-ghidul optimistului*, dar și cu un titlu deja confirmat de faniul lui Julian Barnes, *Nimicul de temut*. Curtea Veche a mers anul acesta pe titluri de istorie recentă și a defilat cu Ioan Stanomir, Mihail Neamțu și Bernard Henry Lévi, introduși de Vladimir Tismăneanu, Tritonic a făcut mare vîlvă cu noua carte a Andreei Marin, *Prețuiește viața*, volum care a paralizat, cum era de așteptat, traficul în zona standului simbătă, la câteva ore după lansarea cărții Mihaelei Rădulescu. Rămînînd în perimetrul vedetelor, la o categorie diferită însă, la Paralela 45 Nicolae Manolescu a monopolizat de departe atenția și topul vânzărilor începînd de vineri, cînd și-a lansat, chiar la data aniversării a 70 de ani, volumul de memorii *Viață și cărți*, într-un hățîș de camere de filmat și microfoane.

Vedete, titluri noi și aglomerație

Editura Polirom, ca gazdă a lui Salman Rushdie, și-a atras din start luminile reflectoarelor și a vîndut masiv din se-

lecția de romane semnate de el. Mihaela Rădulescu și cartea ei, *Niște răspunsuri*, au blocat practic traficul în, prin și pe lângă standul Polirom în ziua de simbătă, cînd a dat autografe; vînzoleală mare între rafturi au provocat și cele mai noi titluri ale autorilor români, lansate tot acum: *Și Hams și Regretele* de Matei Florian, *Spațiu privat* de Elena Vlădăreanu (apărută la Editura Cartea Românească), *Strada revoluției nr. 89*, coordonată de Dan Lungu și Lucian Dan Teodorovici, *Ultimii eretici ai Imperiului* de Vasile Ernu, *Prin perdele* de Aurora Liiceanu sau romanul lui Cristian Teodorescu, apărut la Cartea Românească, *Medgidia, orașul de apoi*. *Pastorală americană* de Philip Roth și *Omul duplicat* de José Saramago au fost, în materie de ficțiune străină, noutățile calde din oferta editurii.

Cu lansări și vedete, titluri noi și o aglomerație ca-n vremea sacozelor cu chilipiruri, Gaudeamus a forțat cumva editorii la concluzia că se poate trece prin criză, totul e să știi cu ce și pentru cine.

„Era sîmbătă, înaintea Paștelui. Radu Filipescu se gîndise că în această zi va fi multă liniște. A presupus că oamenii vor rămîne acasă după-amiaza pentru a se pregăti de sărbătoarea care bătea la ușă. Chiar și cei de la Securitate.”

Herma Kennel – Radu Filipescu. Jogging cu Securitatea

Radu Filipescu. *Jogging cu Securitatea*, de Herma Kennel prezintă în formă cvasiromanescă lupta dusă de Radu Filipescu, începînd din 1983, cu structurile nefirești ale lumii comuniste. Încercarea de a trezi opinia publică din torpoare, de a alunga frica indusă de regim prin distribuirea de manifeste are ca rezultat imediat doar condamnarea la zece ani de închisoare. Dar, așa cum rezumă autoarea această luptă printr-o frază care dă și titlul ediției germane, „există anumite lucruri care trebuie neapărat făcute”.

„Suplimentul de cultură” publică în avanpremieră un fragment din volumul care va apărea în curînd în colecția „Ego-grafii” a Editurii Polirom.

– Fragment –

București, sîmbătă, 7 mai 1983. Radu Filipescu, un tînăr inginer, călătorea cu troleibuzul în direcția Bulevardului 1 Mai. Purta o geacă simplă și jeansi albaștri. Pe umăr avea o geantă de voiaj. Troleibuzul gemea de lume. Era ora 13 și oamenii se întorceau acasă de la serviciu. Pe ușile deschise pătrundea în interiorul troleibuzului miros de flori. Țigănci cu basmale colorate pe cap măturau trotuarul. Se ridicau trîmbe de praf. Oamenii așteptau răbdători în fața magazinelor și a gheretelor. Lîngă un cărucior pe două roți se formase o coadă, deoarece se zvonise că s-ar aduce ouă. Era sîmbătă, înaintea Paștelui. Radu Filipescu se gîndise că în această zi va fi multă liniște. A presupus că oamenii vor rămîne acasă după-amiaza pentru a se pregăti de sărbătoarea care bătea la ușă. Chiar și cei de la Securitate. Dar și-a dat repede seama că momentul nu era propice: mulți milițieni, mai mulți decît își închipuise, mișunau pe străzi. Vedeau persoane care, în lipsă de altă preocupare, țineau blocurile sub observație. Să fi făcut cale-ntoarsă? N-ar fi fost mai înțelept, nu era acum prea periculos? Totuși Radu voia să ducă la capăt ce începuse. Să nu cedeze. Să nu se întoarcă. Și a rămas. Își strînse cu mîna

sîngă geanta de voiaj mai aproape de trup. În geantă erau o mie de manifeste. La stația Bulevardul 1 Mai se dădu jos din troleibuz pentru a începe împărțirea manifestelor din Bulevardul Banu Manta. A intrat în blocul cu numărul 1. În hol nu se vedea nimeni. Era singur. A deschis geanta de voiaj, s-a uitat în jur, a scos cîteva manifeste, a pus în fiecare cutie de scrisori cîte unul și a mers la blocul următor. Cînd a intrat în hol tocmai se deschise ușa liftului și ieși un bărbat. Radu urcă pe scări ca și cînd ar fi mers la cineva anume. Omul din lift părăsi clădirea. Radu coborî scările, se uită în jur, rămase cîteva minute în hol, trase cu urechea și-și deschise geanta. Scoase cîteva manifeste, le aruncă în cutiile de scrisori. Își închise geanta la loc, se mai uită o dată în jur, ascultă și părăsi blocul. În holul imobilului următor stăteau două femei în fața liftului. Radu nu mai putea să se întoarcă. Ar fi atras atenția. De aceea urmări cu degetul numele de pe cutiile de scrisori mormăind ca pentru sine: „Popescu, probabil locuiește în celălalt bloc” și părăsi holul fără să rezolve nimic. În celelalte blocuri nu l-a mai stîngerit nimeni. În holul imobilului numărul 19 A era mai multă lume. Lui Radu nu-i rămînea decît să urce pe scări. Se uită la

cartile de vizită de pe uși, coborî din nou la parter, bolborosi în treacăt, dînd din cap, „Popescu” și ieși în stradă.

La numărul 35 era liniște. Radu se uită în jur, își deschise geanta, ascultă dacă se aud pași, scoase cîteva manifeste. Nu se auzea nimic. Aruncă în fiecare cutie de scrisori cîte un manifest. Deodată îl izbi o voce de copil:

— Mamă, a venit o scrisoare!

Speriat de moarte se întoarse și văzu o fetiță de vreo cinci ani în picioarele goale. Inima începu să-i bată cu putere. Părăsi holul în grabă. Ajuns în stradă se îndepărtă repede, silindu-se totuși să nu atragă atenția. Pe Bulevardul Banu Manta nu mai putea să continue, era prea periculos. Chiar atunci o zări pe Anca, colegă de serviciu de la întreprindere, care-i ieși înainte. Încercă să traverseze strada pentru a scăpa de ea. Prea tîrziu.

— Ei, Radule, bună, ce cauți pe aici?

Tînăra colegă părea încîntată de întîlnirea întîmplătoare cu un bărbat afit de arătos și-l antrenă într-o discuție. Abia după douăzeci de minute reuși să scape. „Azi îmi merge totul pe dos, își spuse el. N-ar fi mai bine să mă întorc?” Radu se duse în stația 1 Mai. Așteptă autobuzul. A așteptat degeaba

o jumătate de oră. Autobuzul nu venea. „Unde să mă duc – se întreba singur – cu celelalte opt sute de manifeste? Opt sute de manifeste însemnau o muncă grea de opt ore, nu glumă... Dar, în ciuda tuturor piedicilor, trebuiau împărțite încă astăzi... săptămîna viitoare avea să fie și mai periculos... precis că atunci vor fi mai multe razii și vor legitima și oamenii pe stradă.” Dar nu putea să renunțe. Imposibil. Radu s-a îndreptat spre strada Turda. Era o stradă liniștită cu blocuri de zece etaje, ceea ce l-a convins să împartă aici manifestele. Asta însemna cam o sută de cutii de scrisori pe bloc. Zece asemenea case și termina foarte repede. În blocul cu numărul 1 nu era nimeni. În sfîrșit, putea să-și continue treaba nestîngerit. Și în blocul cu numărul 2 era liniște. Radu intră în blocul cu numărul 3. Se uită în jur, așteptă o clipă în liniște, ascultă. Tocmai voia să-și deschidă geanta cînd văzu prin ușa de sticlă un om pe alee. Omul acela pacă ieșise din pămînt; se apropia cu pași repezi de intrarea blocului. Era un bărbat de înălțime medie, la vreo patruzeci de ani, îmbrăcat în așa fel încît să nu atragă atenția, purta o geacă de piele neagră. Instinctiv, Radu simți că a căzut în cursă. Nu putea să părăsească holul casei, unde tocmai intrase. Ar fi dat de bînuit. Atunci încotro? Urcă într-un suflet scările. Auzi pașii străinului în hol. Căuta o ascunzătoare: o nișă, un balcon, o ieșire, o posibilitate de a fugi. Liftul era blocat. Nu mai avea scăpare. Cu pași repezi urmăritorul îl ajunse din urmă.

— Ce-ai în geantă?

— Lăsați-mă-n pace, îl rugă Radu. Ce vreți de la mine? N-aveți nici un drept să mă bruscați.

Bărbatul îi arătă imediat legitimația și apăsă în același timp pe soneria unui apartament. În clipa aceea Radu își dădu seama că încercarea lui dăduse greș. Ce însemna asta pentru el și pentru familie, dar mai ales pentru tatăl lui? „Trebuie să scap de el înainte de a se deschide ușa” – îl străfulgeră un gînd. Dar cum? Radu își luă avînt și-i trase urmăritorul un pumn din lateral. Străinul căzu la pămînt, rămase cîteva secunde fără cunoștință, dar se ridică iar. „Să fugi!” Radu alergă pe trepte în jos, spre ieșire, dar urmăritorul era deja în spatele lui. Oamenii de pe alee văzură că un tînăr era urmărit de un bărbat mai în vîrstă.

— Un hoț! au strigat ei. Opriți hoțul! Opriți-l!

I-au tăiat calea, nu mai putea să le scape. L-au prins. Imediat, în jurul lui s-a adunat o mulțime de oameni. Străinul îl ajunse din urmă, îl apucă de guler.

— Ce vreți de la mine? întrebă Radu.

— Ce-ai în geantă? Arată!

Radu deschise geanta, scoase cîteva manifeste, le aruncă în mulțime și strigă:

— Manifeste!

Oamenii au încremenit.

— Manifeste contra lui Ceaușescu!

S-a uitat în jur și a văzut numai fețe împietrite.

— Manifeste contra lui Ceaușescu, lăsați-mă!

Cîteva oameni s-au aplecat și au ridicat cîteva manifeste. Alții se uitau la ele cum stăteau împrăstiate pe pămînt, în praf. Alții nu îndrăzneau să le privească. Nimeni nu știa ce să facă. Nu li se mai întîmplase așa ceva.

Radu căută ajutor, în jur, din priuri. Îi spuse celui care îl ținea de braț:

— Lăsați-mă în pace!!

Un om de vîrstă mijlocie cu o figură distinsă l-a privit pe Radu în ochi, s-a desprins din mulțime și a intervenit:

— Lăsați-l, e încă tînăr, nu știe ce face! Lăsați-l să plece!

Radu vru să folosească acest moment favorabil. Poate cei din jur aveau să îl blocheze într-un fel pe urmăritorul lui. Tot mai spera să se întîmple ceva cu ajutorul celor care-l înconjurau. Dar oamenii au rămas inerti, tăcuți, speriați, neajutorați. O Dacie verde veni în viteză spre grupul de oameni, frînă bruscat, opri. Trei bărbați, înalți și lați în spate, săriră din mașină.

— Ești arestat!

Cu aceste cuvinte, l-au apucat pe Radu, i-au întors brațele la spate, l-au băgat pe portiera din spate a mașinii și l-au împins pe bancheta din fund. Mulțimea de oameni stătea în continuare nemișcată. Mulțimea nu avusese curajul să-l ajute, nu știuse cum. Radu Filipescu nu putea să mai scape. De îndată ce-și întorcea capul în sus sau într-o parte, supraveghetorii lui îi suceau brațele și capul îi ajungea imediat între banchetele din față. Era ora 15. Soferul Daciei verzi a pornit în goană spre Bulevardul 1 Mai, de acolo spre Calea Victoriei, spre sediul Miliției Capitalei.

[...]

În dimineața de 12 decembrie, la ora 9, Securitatea a făcut o percheziție în locuința doctorului Filipescu.

Pe la miezul nopții a sunat telefonul. Se prezentă o voce și-și spuse numele: Mihnea Berindei, Paris, de la „Liga pentru drepturile omului”. Auzise de arestarea Doinei Cornea și acum se interesa de Radu. Dr. Filipescu reuși să-i comunice în grabă: „Radu a fost arestat, casa noastră percheziționată, sîntem supravegheați...!”. Imediat convorbirea se întrerupse.

Duminică dimineață, Radu Filipescu a fost dus într-un birou. „Totul e sus-

„Un loc comun al discuțiilor despre problemele tinerei generații este acela al nevoii de modele, pe care tinerii o resimt în mod dureros. Radu Filipescu are toate aceste date și nu trebuie decît să fie cunoscut pentru ca eficiența modelului pe care îl reprezintă să înceapă să funcționeze. Pentru că nu trebuie uitat – și cartea Hermei Kennel ne-o reamintește, pagină cu pagină –, Radu Filipescu a fost și este un personaj extraordinar, nu un «personaj tipic». El a fost nu numai singur, ci și singular în acțiunea lui (descoperirea abia în închisoare a eroilor altor cîteva acțiuni similare de revoltă nu face decît să le sublinieze caracterul solitar), iar paginile în care este descrisă lipsa de succes a primelor lui manifeste – care cereau demonstrarea protestului prin simpla trecere printr-o anumită piață, într-o anumită duminică – ar trebui să devină pentru noi toți tema unei profunde analize.” – Ana Blandiana

pect de calm“, își spuse el. „E o liniște stranie...” Trașcă, ținând bastonul în mână, intră în birou însoțit de un bărbat mai tânăr, în jur de 35 de ani. Trașcă era obosit și nervos. Își începu interogatoriul:

— Cam ce-ți închipui tu, porc ce ești, că poți să ne duci de nas?

Bărbatul cel tânăr îmbrăcat în civil se amestecă în discuție:

— Cine ești tu, mă, să vorbești despre tovarășul Nicolae Ceaușescu care a făcut atâtea pentru tine!

— Da? se miră Radu.

— Tovarășul Ceaușescu a făcut fabrici și uzine și muncitorii îl iubesc și îl stimează.

— Uite, eu sînt muncitor, am fost lăcătuș! spuse Trașcă. Și ce sînt azi?

Își ridică semeț capul și-i arătă gradele.

— Muncitorii sînt nemulțumiți de Ceaușescu, continuă Radu. Acum patru săptămîni, muncitorii din Brașov au demonstrat împotriva lui...

— Aștia au fost huligani, îl întrepruse Trașcă.

— Aștia au fost muncitorii nemulțumiți, insistă Radu. Muncitorii care au ajuns ca dumneavoastră, sigur sînt mulțumiți. Cei care îngheață în fabrici, nu cred.

— Asta nu e treaba ta! Răspunde la întrebările pe care ți le punem!

Radu tăcu.

— Ce legături ai tu cu ăia din străinătate și cum a ajuns scrisoarea în străinătate? întrebă Trașcă.

— Nu știu! Eu nu i-am trimis decît o scrisoare deschisă Procurorului general. Nu știu cum a ajuns scrisoarea în străinătate!

— Ești încăpățînat! Cine te crezi, nenorocitul, să te legi tu de tovarășul Ceaușescu!

— Am și eu o părere. Fiecare om poate să aibă o părere. Dumneavoastră aveți o părere, eu am o altă părere.

Trașcă se înroși tot de furie.

— Cine te crezi tu ca să îndrăznești să-l acuzi pe tovarășul Nicolae Ceaușescu și să-l critici, după ce că a făcut atâtea pentru noi!

— N-am observat nimic din grija lui, peste tot este frig, pentru 1 kg de lapte stau 5 ore la coadă, spuse Radu.

— Întinde mâna!! ordonă Trașcă.

Radu îi întinse mâna dreaptă.

— Nu asta. Mîna stîngă!! preciză Trașcă.

Radu îi întinse mîna stîngă. Trașcă își ridică bastonul și lovi cu putere palma întinsă. Radu își privi uluit mîna care îi tresărise fără să vrea. Era pentru prima dată când era bătut. În arestarea lui de trei ani și din relatările celorlalți deținuți politici, știa că aceștia nu prea fuseseră agresați fizic. „Acum nu le mai pasă de nimic“, îi trecu o clipă prin minte. „Acum sînt capabili de orice.“ Trașcă ridică a doua oară bastonul și lovi cu el palma întinsă, ale cărei degete se strînseseră în mod reflex. „Cum îndrăznești să mă bateți...?” gîndi Radu.

— Întinde palma! îi ordonă Trașcă. Îl lovi de mai multe ori. Radu se chirci de durere cînd își închise pumnul fără să vrea și bastonul îl lovi peste degete.

— Știi ce a spus domnul colonel Vasile data trecută cînd am fost arestat. A spus că doar cei de la Miliție bat în timpul anchetei. Bat din cauză că sînt proști și nu pot obține altfel. Dînsul s-a lăudat că Securitatea nu bate, spuse Radu.

— Scoate-ți pantofii și ciorapii, îi porunci Trașcă, și întinde-ți picioarele pe scaun!

Radu se supuse ordinului. Trașcă îl lovi cu bastonul peste tălpile goale. Mereu și mereu.

— Acum poți să te ridici! îi porunci el.

— Nu aveți dreptul să mă bateți, protestă Radu.

— Și dacă am? Ridică-te!

Radu se ridică și simți o lovitură groaznică pe spinare; încercă zădărnice să evite următoarele lovituri.

— Nu aveți dreptul să mă loviți, repetă el.

Trașcă îl lovea peste spinare și peste șezut. Intervalele dintre loviturile lui se scurtau, arăta ca ieșit din minți și lovi, cînd Radu se feri din reflex, o hartă a României care ațîna pe perete. Harta se rupse și căzu la pămînt. Trașcă lovi mai puternic drept pedepșă. Securistul în civil urmărea cu o plăcere sadică fiecare lovitură.

— Uite că s-a răcit, dă-i mai departe, dă-i mai departe, îl ațîna pe Trașcă. Nu te opri, încălzește-l!

Trașcă lovea, lovea fără oprire, parcă era în transă. Radu simți o nevoie acută să meargă la toaletă, dar nu voia să-i dea satisfacție lui Trașcă. Își strînse bine fesele.

— Zece ani ai să primești pentru asta, plus cei șapte pe care îi mai aveai de făcut, strigă Trașcă în ritmul loviturilor care cădeau neconștient pe trupul lui Radu. „Asta mă omoară“, gîndi Radu. „Mă termină!“ Radu încercă acum să gîndească lucid. „Trebuie să schimb tactica înainte de a fi prea tîrziu... Trebuie să spun ceva. Problema nu sînt acum manifestele... Problema sînt contactele cu străinătatea... Ce aș putea să spun fără să le periclitez situația părinților mei și a lui Kristin? Ar trebui să fie neapărat un străin... Un străin... Biserica Anglicană! Radu se gîndise de mai multe ori să ia legătura cu străinii care se adunau în fiecare duminică la Biserica Anglicană. Un englez! Un diplomat englez! Așa cum am cunoscut-o pe Kristin, așa am cunoscut un englez, exact la fel!“ Ridică mîna:

— Bine, vă spun!

Trașcă se opri:

— Cum a ajuns scrisoarea în străinătate? întrebă imediat.

— Printr-un englez.

— Și cum îl chema pe englezul ăsta?

— Nu știu!

— Ce înseamnă nu știu, strigă Trașcă, și lovi din nou. Securistul se amestecă iar:

— Lasă-l să povestească, lasă-l!

Trașcă își puse mîinile-n șold:

— Cine era ăsta?

— Un englez pe care l-am întîlnit!

— Cum așa, unde l-ai întîlnit?

— Există o biserică anglicană între locuința mea și locuința Danelei. Aici l-am întîlnit în mai multe rînduri!

— De unde îl cunoști?

— Eu stăteam foarte des și îmi reparam motocicleta în fața garajului meu, pe trotuar. Multă lume trecea pe acolo, cunoscuți și necunoscuți, și discutau de toate. Așa se face că într-o zi a venit un englez care spunea că mă cunoștea dintr-o poză apărută în ziar și m-a întrebat: „Nu ești tu Radu Filipescu?“ Uneori l-am văzut și duminica dimineața în Biserica Anglicană, fără să-l abordez.

— Cum se numește englezul ăsta?

— Nu știu.

— Ce înseamnă nu știu?!

Trașcă începu din nou să-l lovească pe Radu. Radu gemu pentru că simțea că trebuie să-i dea o satisfacție agresorului său.

— Dacă nu ești atent, n-o să vorbească, îl sfătui securistul.

— Ce înseamnă că nu-i știi numele? Vorbești cu cineva și nu știi cum îl cheamă?

— Nu aveam nici un interes să-i cunosc numele. Ar fi putut să-mi spună orice nume voia.

— Și dacă ți-am fi trimis un om de-al nostru, ai fi avut și atunci încredere în el?

— Nu știu, poate aș fi avut. Oamenii se mai păcălesc!

— De unde era englezul ăsta?

— Vorbea bine englezește și m-am gîndit că cine știe de pe unde vine.

— De ce nu l-ai întrebat?

— Dacă i-aș fi știut numele, atunci ar fi trebuit să vi-l spun acum...

— Cum arăta?

— Cum poate să arate un englez? Are un obraz oval! Pielea albă.

— Ce culoare de păr are?

— Nici deschis, nici închis...

— Ochii?

— Ceva mai deschizi, dar nu-mi amintesc bine... verzi sau albaștri.

— Ce înălțime avea?

— Nu era nici înalt, nici scund... cum s-ar spune, un englez veritabil!

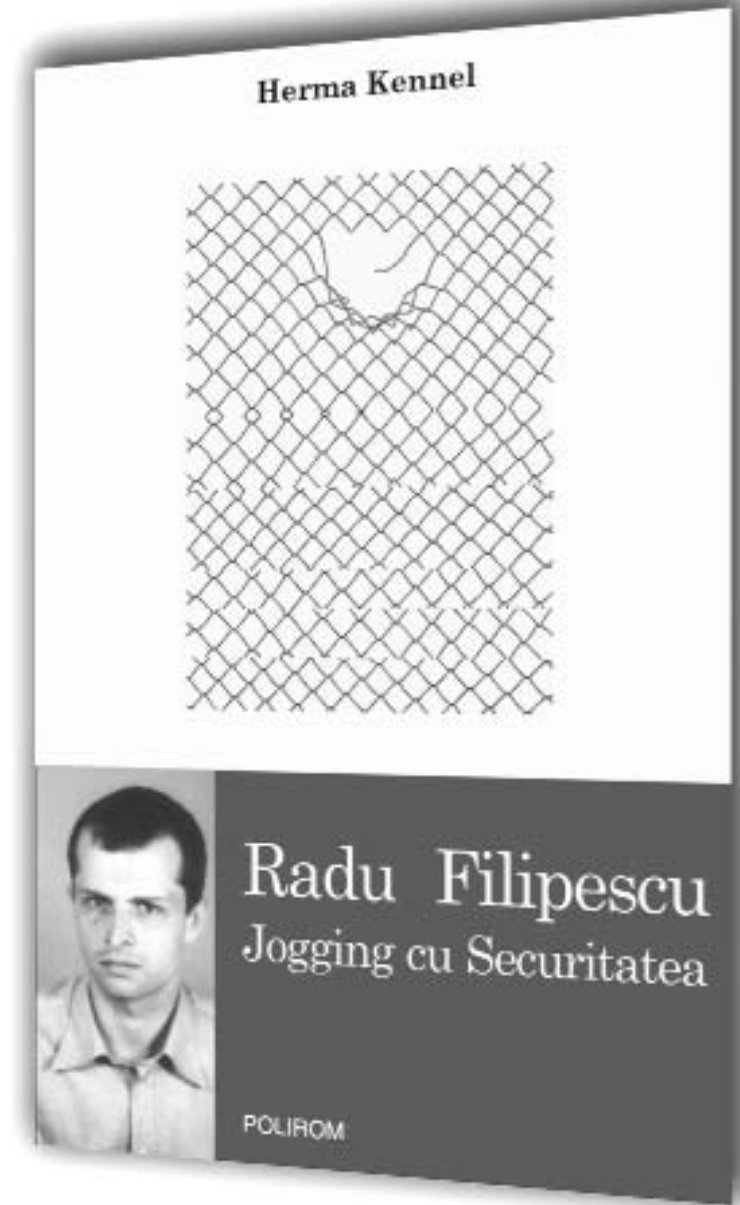
Trașcă îl lovi pe Radu minute în șir. — Astea nu sînt răspunsuri! urlă plin de furie. Cum a ajuns scrisoarea în străinătate?

— L-am văzut pe englez la Biserica Anglicană și l-am întrebat dacă nu ar putea să mă ajute să trimit lucruri în străinătate...

Trașcă se stăpîni:

— Cum a ajuns în posesia manifestelor?

— I-am spus o dată la biserică despre manifeste și că aș vrea să le trimit în străinătate. I-am mai spus și că erau ascunse sub o cărămidă, în spatele bisericii, în parcul Icoanei, lîngă o

bancă. Nu i le-am dat niciodată cu mîna mea...

— Ia te uită, acum poate să vorbească! spuse securistul în bătaie de joc.

— L-am rugat, continuă Radu, să caute în fiecare duminică, după slujbă, sub cărămida aceea dacă sînt manifeste și scrisori și să trimită totul în străinătate!

— Dar cu jurnaliștii francezi ce a fost? De ce au venit la tine acasă? îl iscodi Trașcă.

— Voiau să se intereseze de părerea mea!

— Lasă că știm noi că i-a chemat tatăl tău și a organizat totul!

— De ce să-i fii chemat el? Ei au venit la mine!

Trașcă îl lovi din nou pe Radu.

— Ai grijă, noi lovim cu milă, strigă el. Dar o să te dăm pe mîna celor de la Miliție! ăia știu să bată cum trebuie! Te duc direct la cimitir.

Trupul lui Radu era înțepenit de durere. Mîna lui stîngă era rău umflată, avea o culoare vînată și părea paralizată.

— Acum ai să scrii tot! îi ordonă Trașcă. Radu se tîrî cu greu pînă la birou. Trașcă îi puse o foaie de hîrtie și un creion în față. Radu nu putea să-și ridice mîna stîngă ca să țină hîrtia pe masă. Neajutorat, luă creionul și începu să scrie cu un scris tremurat. Acum își dădu

seama de ce Trașcă nu îl bătuse și la mîna dreaptă, ca să aibă cum să scrie:

Eu, subsemnatul, recunosc că am redactat manifeste cu un conținut dușmănos față de sistemul socialist din România. M-am hotărît să trimit aceste manifeste și în străinătate, de aceea am luat legătura cu un englez, al cărui nume nu-l cunosc, care nu e nici mare, nici mic, n-are părul nici închis, nici deschis, are în schimb un obraz oval.

Radu Filipescu.

» Herma Kennel a absolvit Academia de Arte din Mannheim și Facultatea de Științe Politice din München. A mai publicat: *Alleingang* (Luchterhand Literaturverlag, Frankfurt, 1991), *BergersDorf* (Vitalis Verlag, Praga, 2003), *Die Welt im Frühling verlassen* (Vitalis Verlag, Praga, 2003).

SCRIITORUL FLORIN IARU:

Mintea se lenevește în artă societate în care ai totul la

Orice interviu cu Florin Iaru, realizat „pe viu”, te entuziasmează. Ca jurnalist, deși crezi că ai pus bine întrebările, pînă nu transcrii discuția nu poți avea idee dacă a ieșit au ba. Ceea ce veți citi în continuare sînt răspunsurile lui Florin Iaru, comprimate în aproape 15 minute. Pentru a vă raporta la o unitate de măsură, trebuie să vă gîndiți că interviurile de două pagini necesită cel puțin jumătate de oră de discuție, prin

urmare dublu. V-am plictisit cu aceste detalii tehnice ca să-mi înțelegeți mai bine entuziasmul. Într-un sfert de oră, am discutat cu Florin Iaru despre poezie, optzecism, evenimentele din decembrie '89, capitalismul înțeles prost de români, volumele pe care le pregătește (proză foarte scurtă, roman, poezie), modelele sale literare și relația de cuplu într-o familie cu doi scriitori cunoscuți. Banda, vă rog!

Interviu realizat de George Onofrei

Prozatorii sînt dușmani, poezii sînt prieteni?

Noi, poezii, sîntem în general prieteni. Sau cel puțin poezii buni din țara asta.

S-a schimbat ceva în literatura română după 1980, a dispărut în mare măsură acea dușmănie, probabil sîntem ori într-o epocă crepusculară, ori într-una post-modernă.

Să nu mai fie bătălia pe funcții?

În primul rînd nu este nici o bătălie pe funcții, în al doilea rînd bătălia pe resurse s-a încheiat, pentru că literatura nu aduce bani, ci, dimpotrivă, implică o viață destul de austeră și multe renunțări. La traduceri nu ne împiedică nimeni, cei care sînt buni vor ieși într-o bună zi dincolo de România și vor fi celebri. Dar asta înseamnă un alt lucru – și anume că în clipa în care un scriitor român va da o „spargere” în afara teritoriului național, în gaura, în crăpătura aceea se vor năpusti și alții după el. Avem destui scriitori buni, numai că nefiind celebri în plan internațional, credem contrariul. Iată cum a fost cu cinematografia românească: a ieșit Cristi Puiu, iar după el a venit marele val al cinematografului noastre, fenomen care nu a existat niciodată în istorie.

Sau se întîmplă altfel: ai o traducere în străinătate și gazetarii români află despre talentul tău din presa internațională, iar mai apoi te solicită pentru interviuri...

Stai puțin, una e cititorul de carte sau autorul de carte și alta este gazetarul trimis la cultură pentru că nu se pricepe la politic, social sau economic. Ce să facă redactorul-șef cu el? Îl pune la cultură, pentru că la asta se pricepe toată lumea, ca și la fotbal. Povestea cu interviu sau reporterii de la cultură e foarte nasoală, e nașpa rău, pentru că oamenii nu citesc, se exprimă greu, nu știu despre ce vorbesc și nici cu cine. Și atunci, întrebările fiind proaste, interviu pare un stupid.

În ultima vreme, lumea v-a văzut destul de „distanțat” față de literatură, volumele dumneavoastră încă se lasă așteptate. Ce s-a întîmplat?

Nimeni nu poate trăi din scris, asta e un lucru care trebuie să ne intre foarte bine în cap. O carte de succes în România are 10.000 de exemplare vîndute. Să zicem că autorul primește un leu și 50 de bani pe fiecare exemplar, va primi 15.000 de lei în final. Ei, îi ajunge să trăiască din suma asta doi-trei ani pînă cînd scoate următoarea carte? Dar nu orice scriitor are un asemenea succes – în general cărțile au tiraje de 1.500 și 3.000 de exemplare –, singura excepție fiind Mircea Cărtărescu. Eu însă am un necaz: sînt foarte leneș. Și mai am următoarea teorie: o carte iese atunci cînd hotărîște scriitorul.

Pregătiți un volum de povestiri...

Toate poveștile sînt foarte banale. Dar în cele mai banale povești din lume, depinde unde te plasezi. Dacă te plasezi un pic la stînga sau la dreapta, obiectul acela care îți este cunoscut, devine, dintr-odată, necunoscut. Dacă am preferat o plasare ironică și puțin distanțată, mi s-a spus: „Mamă, ce viață a avut Florin Iaru!”. Vă jur, n-am avut o viață cu nimic mai interesantă decît a altuia. Am avut cîteva constrîngeri, cum ar fi să mă limitez la 1.270 de semne fără spații... *Asta e deja proză foarte foarte scurtă!* Așa este, acum încercînd să le lungesc, mi-am dat seama că mintea mea a funcționat sub presiune și i-aș sfătui pe foarte mulți tineri scriitori să încerce să se folosească de constrîngeri și canoane cînd scriu. În clipa în care ai o piedică, încerci să o depășești și mintea devine mult mai inventivă și mai luminată. Într-o societate în care ai totul și toate la dispoziție, mintea se lenevește, se lenevește mai ales în artă!

Liviu Antonesei și Florin Iaru, în septembrie 1983 (fotografie de Tudor Jelebeanu). Optzecismul

Pregătiți și un roman – în parte a apărut în reviste literare, deci există – și, de asemenea, o carte de poezie...

Mi-e cel mai frică de cartea de poezie! Un poet bătrîn sau un poet ajuns la o anumită vîrstă foarte aproape de a treia trece printr-o încercare grea, pentru că este pîndit de respectul acela onctuos și disprețuitor al tinerei generații și îi este foarte frică să iasă pe piață cu o poezie proastă. De aceea citesc din noul volum pe la diverse recitaluri pentru a vedea dacă prinde, nu prinde. Pînă la urmă va trebui să risc, mai mult decît să fiu ridicol nu se va întîmpla nimic.

Ce ne mai face optzecismul, domnule Iaru?

Optzecismul a murit, cum am mai spus-o și acum zece ani. Nu mai există acest curent, există numai supraviețuitori, componenții lui, care nu mai pot pune în aplicare diversele teme ale optzecismului – care reprezentau o poezie a citadinului, a postmodernității, a relațiilor interumane absurde, mecaniciste. De

acum asta a devenit la ordinea zilei și nu mai prezintă nici o noutate. Singurele lucruri care au rămas sînt sensibilitatea autorilor și prietenia care îi leagă de cel puțin 35 de ani, lucru extraordinar.

Optzecismul a fost un context sau o școală literară?

Hai să le combinăm puțin. În primul rînd, noi am aflat de existența unei poezii moderne sau foarte moderne internaționale pe care am citit-o cu foarte mare plăcere și la care ne-am simțit parteneri. Am simțit că sîntem din acea poezie. Doi, fiind foarte mulți studenți la filologie, studiam tehnicile literare și teoria textului și am ajuns la concluzia că un text bine făcut e un text eficient. Pe mine cel puțin m-a lovit în moalele capului cînd l-am citit pe Edgar Allan Poe, care a scris marele poem *Corbul*, despre care credeam că e romantic, ieșit dintr-o țîșnire. Am aflat că, de fapt, Poe l-a construit cu compasul și rigla, punînd cuvintele tari în anumite puncte și îmbrăcînd restul în cuvinte.

Într-o dispoziție

ecismul nu murise, era întreg și nevătămat

» „Sînt dezamăgit doar că am pierdut prea mult timp, că România, așa cum era în 1989, putea să fie ca acum, în 2009. Dar s-a pierdut foarte mult timp pentru că populația românească a vrut să lenevească în capitalism.”

eu constat că o lege este proastă... Ați spus că sînt graphic designer. Eu am o firmă mică, mică prin care desenez coperte, mici afișe. Dom'le, anul ăsta, pentru că e criză, am avut două comenzi. Ei bine, impozitul pe care au venit și mi l-au pus a fost mai mare decît comenzi-le, mă înțelegeți? A trebuit să aduc bani de acasă ca să îi dau statului și mă întreb pentru ce îi dau? Pot să întreb lucrul ăsta în articolele mele? Asta este politica pe care o fac! Nu sînt analist politic, Doamne ferește să fiu așa ceva, dar am pus o groază de pariuri și pînă acum le-am cîștigat pe toate!

Aș vrea să vorbim puțin și despre perioada în care ați realizat emisiunea „Tema de vineri” la TVR Cultural. Cum a fost acea perioadă pentru dumneavoastră?

Mă bucur că mă întrebă cineva după atîta timp! Trebuie să vă spun că n-am fugit eu de la Televiziunea Română, ci Televiziunea Română a hotărît că nu mai e nevoie de mine. Este dreptul ei, are dreptul să decidă să lucreze cu oricine vrea din această lume. Ce mi s-a părut nedrept a fost că, după ce în vara anului 2008 mi s-a spus să fiu liniștit, că lucrăm de la toamnă, facem împreună emisiunea, brusc, în septembrie, mi s-a spus că s-a renunțat la mine. Poate oi fi fost prea scump, poate n-oi fi fost prea bun, dar eu cred că lucrurile astea se puteau stabili și trebuie să-ți spun acum că am mai făcut și o prostie: mi-am cumpărat, pe datorie, un aparat foto foarte scump, un Nikon la 1.300 de euro, bazîndu-mă pe faptul că voi lua din cînd în cînd niște bani și că îl voi achita pînă în iarnă. Ei, nu i-am mai luat și să vedeți ce dureri de cap am mai avut. Mie mi-a plăcut la televiziune... Asta pentru că am făcut în general ce mi-a plăcut. Știți, temele nu le alegeam eu, cu ce cumpăra televiziunea pe acel subiect îmi făceam emisiunea, fie că era vorba despre o temă de sociologie, de medicină,

„Sînt războaie grele care se duc într-un cuplu de scriitori”

E ultima întrebare și sper să nu îmi purtați pică pentru ea... Am observat că în CV-ul dumneavoastră scrie de cele mai multe ori „căsătorit cu scriitoarea Cecilia Ștefănescu”, lucru care se întîmplă și invers – „căsătorită cu poetul Florin Iaru”. Mi s-a părut un gest foarte frumos. E greu într-o familie cu doi scriitori?

E foarte greu, dar încercăm să nu ne călcăm pe bătă-turi. Noi avem păreri foarte diferite despre literatură, eu îi fac reproșuri grele, ea la fel, dar de fiecare dată cînd ne citim încercăm să ne raportăm la faptul că avem formație filologică amîndoi, prin urmare avem o

deschidere puțin mai largă asupra literaturii, știm că ea se face și în alt mod decît o scriem fiecare. Dar în general sînt războaie grele care se duc într-un astfel de cuplu și dacă el, cuplul, nu e suficient de inteligent, unul dintre scriitori îl mîncă pe celălalt. Sigur, nu-l mîncă fizic, pentru că îl veți vedea pe celălalt ieșind în lume, rîzînd, făcînd cu mina publicului, dar este deja mîncat pe dinăuntru și nu a mai rămas din el decît co-jița. Noi ne străduim să nu ne mîncăm reciproc, deși ne este o foamee... Sîntem carnivori, de parcă am fi în serialul *True Blood*.

de istorie, încercăm să aduc oamenii pe care îi cunoșteam. Am făcut lucrul ăsta, ne-am jucat, am pus întrebări și poate că a fost un pic de succes. Mi-a părut rău, dar nimeni nu e de neînlocuit. Am alte emisiuni în cap acum, să vedem, poate îmi găsesc un producător. Cum orice emisiune costă niște bani, nu foarte mulți, nu știu cine ar mai vrea să investească.

Dar cum priviți acum zona aceasta de producții culturale pentru televiziune? La ce vă uitați? Există o emisiune pe care o apreciați?

Nu, în general, nu. Le parcurg repede, în general mă interesează emisiunile culturale cu caracter informativ, care îmi spun ce se întîmplă, unde se întîmplă, de ce se întîmplă. Discuțiile și talk show-urile mă lasă rece pentru că există o atitudine neplăcută pentru mine. Cei doi sau trei oameni sînt de specialitate, discută pe un domeniu. Ei se consideră specialiști, dar trebuie să vorbească unui public. Ori vorbesc ca unui public de oligofreni, ori vorbesc ca unui public de specialiști. Nu există tonul de mijloc prin care să faci un fel de *Reader's Digest*, prin care să încerci să miști roțițele în capul telespectatorilor, să pui întrebări la care și publicul să participe. Eu cred că emisiunile de cultură sînt plicticoase prin natura lor, și atunci hai să ne plasăm ori la stînga, ori la dreapta, să privim acest obiect cultural pe care îl cunoaștem foarte bine ca și cum l-am vedea prima dată. Și atunci am avea de-a face cu un mister. Eu văd o emisiune de cultură foarte bună ca un roman polițist – asta nu este invenția mea, ci a National Geographic sau History Channel, care povestesc în acest mod totul despre istorie și geografie. Ca într-un roman în care avem o enigmă, o crimă care se comite, un șir de suspecti și o rezolvare sau o lipsă de rezolvare finală. Și stai și te uiți ca prostu' și zici: „Mamă, ce inteligenți sînt ăștia care fac astfel de emisiuni!”. Dar e o schemă simplă, care arată că toți sîntem dependenți de povești.

Apropo de povești, pentru generațiile mai tinere și momentul '89 e o poveste. Dumneavoastră aveți un motiv în plus poate să vă amintiți de acele zile, dat fiind că ați fost reținut și trimis la Jilava. Ce sentimente vă încearcă după 20 de ani?

Prima mea dezamăgire a fost după '89, cînd mi-a spus cineva că am fost în stradă și am fost un profitor – „te-au bătut și uite ce bine ți-a mers”. Nu mi-a mers așa bine, nu am avut nici un fel de funcție oficială. Am ieșit în stradă pentru că mi-a fost rușine să nu ies. Eu nu sînt un om curajos, vă rog să mă credeți, dar cînd am văzut mulți lași în fața mea, la un metru, lăsînd scuturile jos și îndreptînd pușcociul spre mine... Nu era chiar spre mine, era la 45 de grade, dar avînd în vedere distanța, vă rog să mă credeți că mi-ar fi trecut glonțul direct prin creier. Nu m-am umezit de-adevărata, dar nici mult nu mi-a lipsit. Sau cînd băieții ne-au prins și au început să dea în noi cu ce aveau în dotare, pumni, picioare, cizme, bîzdoace... nu era foarte vesel! Atunci nu am crezut că am să scap cu viață, dar după aceea, la postul de miliție, am auzit pe unul urlînd: „Băăăăă, veniți băăăă, că nu se mai termină, nu-i mai dovedim pe ăștia!”. Mi-am zis „hopa!”, stai că nu s-a terminat, înseamnă că s-ar putea să avem o șansă dacă bucureștenii au rezistat, dom'le, uite-așa s-a întîmplat!

Sînteți dezamăgit acum?

Nu sînt dezamăgit! Sînt dezamăgit doar că am pierdut prea mult timp, că România, așa cum era în 1989, putea să fie ca acum, în 2009. Dar s-a pierdut foarte mult timp pentru că populația românească a vrut să lenevească în capitalism. Or, în capitalism nu se lenevește, în capitalism se muncește.

FLORIN IARU

- » S-a născut la 24 mai 1954 în București și a absolvit Facultatea de Limba și Literatura Română a Universității din București în 1978. A fost membru al „Cenaclului de Luni” și al cenaclului „Junimea”.
- » A debutat cu volumul de poezii *Cîntece de trecut strada* (Albator, 1981), după care au urmat volumele *Aer cu diamante* – alături de Mircea Cărtărescu, Traian T. Cosovei și Ion Stratan (Litera, 1982), *La cea mai înaltă ficțiune* (Cartea Românească, 1984), *Înebunesc și-mi pare rău* (Cartea Românească, 1990).
- » Poemele sale au fost incluse în antologii din Germania, Italia, Anglia, Franța, Spania, Statele Unite etc.
- » A participat, în decembrie 1989, la mișcările de stradă din București. Pe 21 decembrie a fost arestat și dus la Jilava.
- » A fost vicepreședintele Uniunii Scriitorilor în perioada 1995-1996.
- » A realizat și prezentat emisiuni de cultură la postul național de televiziune, TVR Cultural.
- » În prezent, scrie articole pentru săptămînalul „Academia Cațavencu”, cotidianul „Adevărul” și ghidul „24-FUN”.

Povestitorii de la Șosea
Lecturi publice la MTR

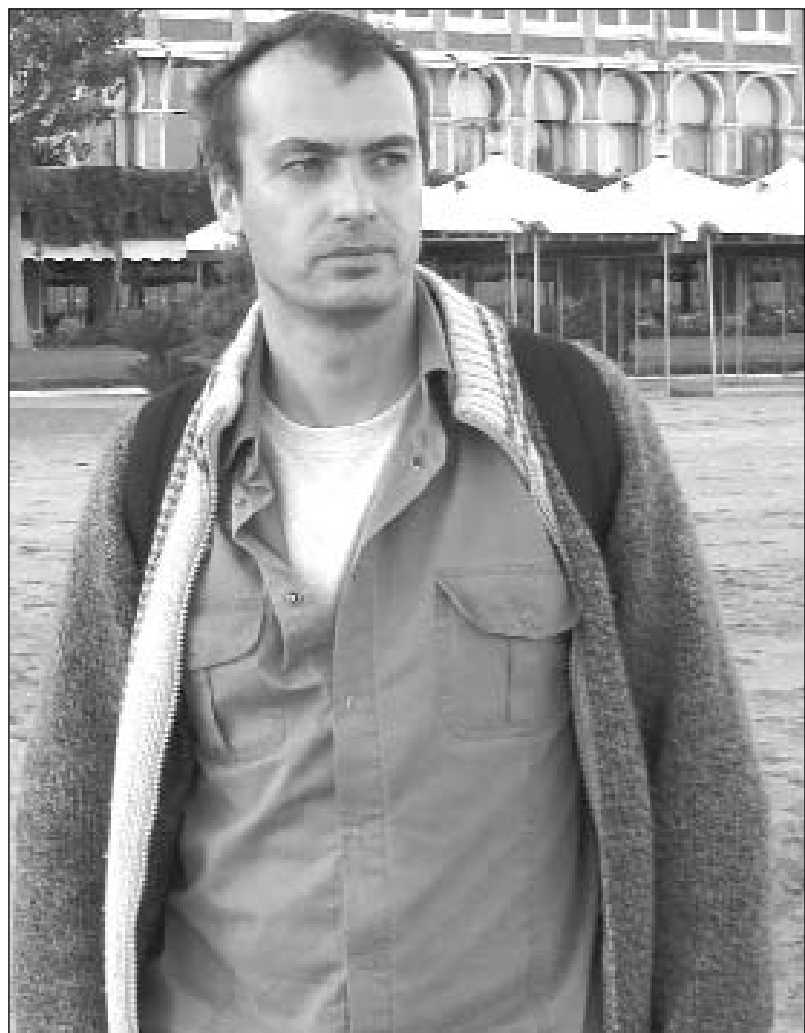
Matei Florian
Filip Florian
moderator:
Marius Chivu

marti, 8 decembrie, ora 19.00
Clubul Taranului

Sponsori: Parteneri: Parteneri media:

Prin ostroavele Antile

În peisajul prozei actuale, cartea de povestiri a lui Angelo Mitchievici, *Cinema*, face o impresie stranie. Poate chiar părea „venită din alt film”, cum afirmă, cu un calambur, Paul Cernat în prefață. Deși, într-o literatură cu prozatori ca Eminescu și Macedonski, Mateiu și Blecher, tocmai raritatea apariției în ultima generație a fanștilor inteligenți, fascinați de straniu și mizînd pe ambiguitate, ar trebui să ne pară suspectă.

Doris Mironescu

Aș vrea să spun de la început că relevanța cărții lui Mitchievici este mai mare decît aceea a unui simplu „caz”, oricît de insolit, în proza contemporană. Autorul nu este un june prozator oarecare ce abia își încearcă mîna, așteptînd să fie validat de cronicarii îngăduitori. Criticul literar constănțean și cronicarul de film de la „România literară”, specialistul în decadentism și antropologul *Explorărilor în comunismul românesc* nu reprezintă în peisajul autohton un simplu „simptom”, prilej de mirare, care poate să fie înlăturat cu un dat din umeri. Opțiunile narative și stilistice ale lui Mitchievici se cer cîntărite cu maximă atenție. Și asta pentru că prozatorul din *Cinema* știe foarte bine ce face și cunoaște miza în adîncime a scriiturii sale evazioniste, aluzive și estete.

Estetismul caracterizează proza lui Mitchievici

Estetismul este caracteristica definitorie a prozei lui Angelo Mitchievici. Și la nivel stilistic, dar nu numai acolo. Sînt povești „de dragoste și de moarte”, în care mai toate personajele visează sau își amintesc imagini tot mai îndepărtate de realitate, migrînd adesea în ireal. Și totuși nu fantasticul, ca mijloc de ieșire din lumea concretă către un Altceva socotit mai „adevărat”, este tema acestor proze. O singură povestire semifantastică am descoperit, „Cinema”, și aceea înțesată cu intertext postmodern cărtărescian. Cele mai multe dintre textele din volum se despart de proza fantastică, preferînd să frecventeze alte tărîmuri. Tema cețoasă a memoriei, de pildă, este insistent frecventată, însă mai ales pentru capacitatea creierului de a fabrica amintiri false. Iubirea nu e un simplu ingredient facultativ, în proze precum „În cealaltă parte a orașului”, ci o premiză a experimentului moral, cu răsfrîngeri asupra integrității conștiinței de sine. În alt loc, în „Grădi-

nile suspendate”, trecutul se întoarce să bîntuie prezentul, dar nu ca un *revelant* hamletian, ci ca o versiune mai reală decît prezentul și care reușește să-ia acestuia locul, în cele din urmă. Schimbări de identitate, deci, și nu transfer metaforic al individului dintr-o lume în alta. Fenomene ale conștiinței, iar nu suprarealitate. Cortăzar, și nu Eliade. Cu certitudine, tema lui Mitchievici este tema eului, în morfologia lui spectaculoasă și bizară, cu pulsuni bovarice sau nostalgice, cu fenomene de ieșire din sine și de fabuloasă recuperare a unui trecut uitat, prin hipermnezie.

Pentru o astfel de proză, decorul este numai aparent unul asemănător cu acela al povestirii sentimentale. Elementele de peisaj au caracter fantomatic, funcționînd ca niște simboluri ale poveștilor pe care le conțin. Decorul e mai mereu noptatic și cețos, cuprinzînd alcovuri și saloane, ninsori, parcuri, dragoste, vis, amintire, copilărie, umbră, ploaie și, mai ales, cinema. Ne mișcăm, e limpede, în interiorul unei recuzite teatrale (sau de „Nuovo Cinema Paradiso”, dacă vreți), decupînd cu precizie o anumită stare de spirit. Aceasta nu este melancolia pură și simplă, ci sentimentul estetic al decadentei, nu regretul după ceva ce trece, ci nostalgia unității eului care întîrzie să se formeze, secundată de proiecția voluntară a acestei imposibile unități într-un trecut închipuit.

Poate unii cred că estetismul este o boală rușinoasă a tineretii literare, la care sînt predispuși prozatorii neexperimentați, incapabili încă de construcție riguroasă. Firește, nu este cazul autorului cărții de față, pentru care estetismul este, în primul rînd, construcție. Nu e vorba de „a scrie frumos” despre obiecte diafane, a compune metafore noi, revărsate în voie. La Angelo Mitchievici, estetismul este o modalitate de a privi lumea mai mult decît una de a scrie despre ea. Toată lumea poate fi privită estetic, de la sublim la sordid, de la mătase la gîndaci. Iar opțiunea estetizantă este o opțiune ideologică, an-

trenînd gîndirea asupra funcției literaturii și gîndirea asupra realului.

Estetul nu este un snob care dă vrabia realității pe cioara de pe gard a imaginarului. El reprezintă, de fapt, ipostaza artistică a omului modern, înstrăinat într-o lume absurdă, a cărei incoerență de fond vrea s-o amendeze prin propunerea unor coerențe proprii. Mistificarea estetizantă atrage atenția la propria minciună, dat fiind că excesul este marca sa definitorie, gesticulația stilistică barocă, semnănd o criză înăbușită. Perpetuarea stării de criză a reprezentării artistice (deoarece excesul de „frumusețe” este tot o formă a crizei) pune în lumină dimensiunile crizei ontologice. Iar aceasta este una structurală, imposibil de înlăturat.

În proza lui Angelo Mitchievici, privirea estetizantă întîrzie îndelung asupra fiecărui detaliu, a fiecărei imagini, transformînd-o într-o alegorie, semnănd, prin insistență, existența unui sens ascuns în spatele lucrurilor. Cele mai anodine detalii anatomice se pot face oricînd pretextul unei călătorii în ostroavele Antile: „Pe gît, lîngă una din clavicule, are o pată micuță ca o insulă rătăcită de stolul arhipelagului, o insulă la care probabil nu se ajunge foarte ușor și care așteaptă să prindă relief sub degetele lui, cu munți și dealuri și păduri întregi de eucalipti și arbori de cauciuc pe care indigenii îi făceau să sîngereze”. Detaliul semnălează o lume, un tărîm al posibilului. De aceea, vînarea de detalii nu înseamnă apetit descriptiv, ci nostalgia unei ordini, a unui cosmos. Estetismul exprimă de fapt dorința de a găsi un sens unei lumi, fără ca pentru asta să ignore complexitatea lumii înseși.

Metafora cinema-ului apare în toate prozele

Metafora cinema-ului este prezentă, măcar sub forma aluziei intertextuale, în toate prozele din volum. Dincolo de bovarismul obligatoriu al existenței în fața marelui ecran, utilizat cu iscusință în

SEMNAL

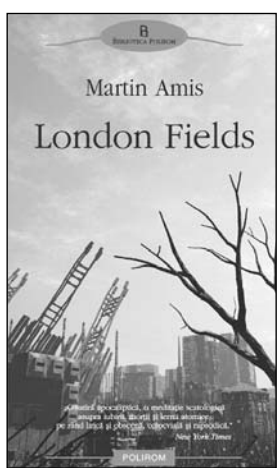
Martin Amis, *London Fields*, traducere din limba engleză de Cornelia Bucur, Editura Polirom, colecția „Biblioteca Polirom. Proză XXI”, 664 de pagini, 44.95 lei

„O satiră apocaliptică, o meditație scatologică asupra iubirii, morții și iernii atomice, pe rînd lirică și obscenă, colocvială și rapsodică.” („New York Times”)

„O poveste adevărată, o poveste de dragoste și povestea unei crime – sarcastică, erotică și într-un limbaj uimitor.” („Independent”)

„*London Fields*, cu titlul său pastoral, nemilos pentru decorurile din inima orașului, vibrează, precum întreaga operă a lui Amis, sub puterea cîmpurilor de forță ale unor energii sinistre, distructive. În adîncimile fabulei sale suprarealiste sînt patru personaje sechestrate într-un aliniament letal.” („Sunday Times”)

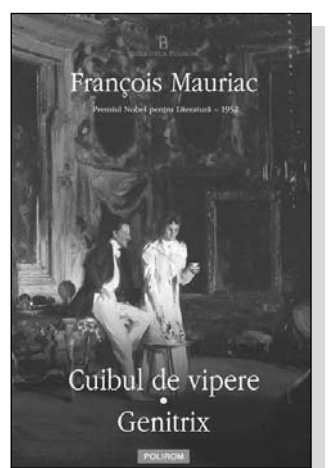
„Cel mai ambițios, inteligent și izbutit roman al lui Amis de pînă acum. Protagonistul, Keith Talent, este o creație de un comic uluitor, face parte din celebra ligă a escrocilor minori, mințind și înșelînd la același calibru cu Pinkie Brown al lui Greene sau cu Rinaldo Cantabile al lui Saul Bellow.” („Observer”)

François Mauriac, *Cuibul de vipere. Genitrix*, traducere din limba franceză de Ana Andreescu, Editura Polirom, colecția „Clasicii modernității”, 312 pagini, 36.95 lei

Impregnate de atmosfera sufocantă a mediului burghez provincial de la începutul secolului XX și de ambianța specifică regiunilor bordeleze, cele două romane reunite în acest volum, *Genitrix* (1923) și *Cuibul de vipere* (1932), realizează cronică a unor familii dezbinat de ură, ipocrizie și cupiditate. Sprijinindu-se pe temeli extrem de fragile – precum interesul material, dorința de a urca pe scara socială sau încercarea de a se sustrage influenței unei mame dominatoare –, familiile se dezintegrează treptat din cauza incompatibilității și tensiunilor dintre soți, lăsînd în urmă suflete pline de amărăciune, frustrări și ranchiună. Mauriac descrie cu o intensitate dureroasă și cu o fină intuiție psihologică drama existențială a personajelor sale, schițînd tabloul exemplar al unei lumi obtuze și sufocante, în care familia este izolată și destinată încă de la început destrămării.

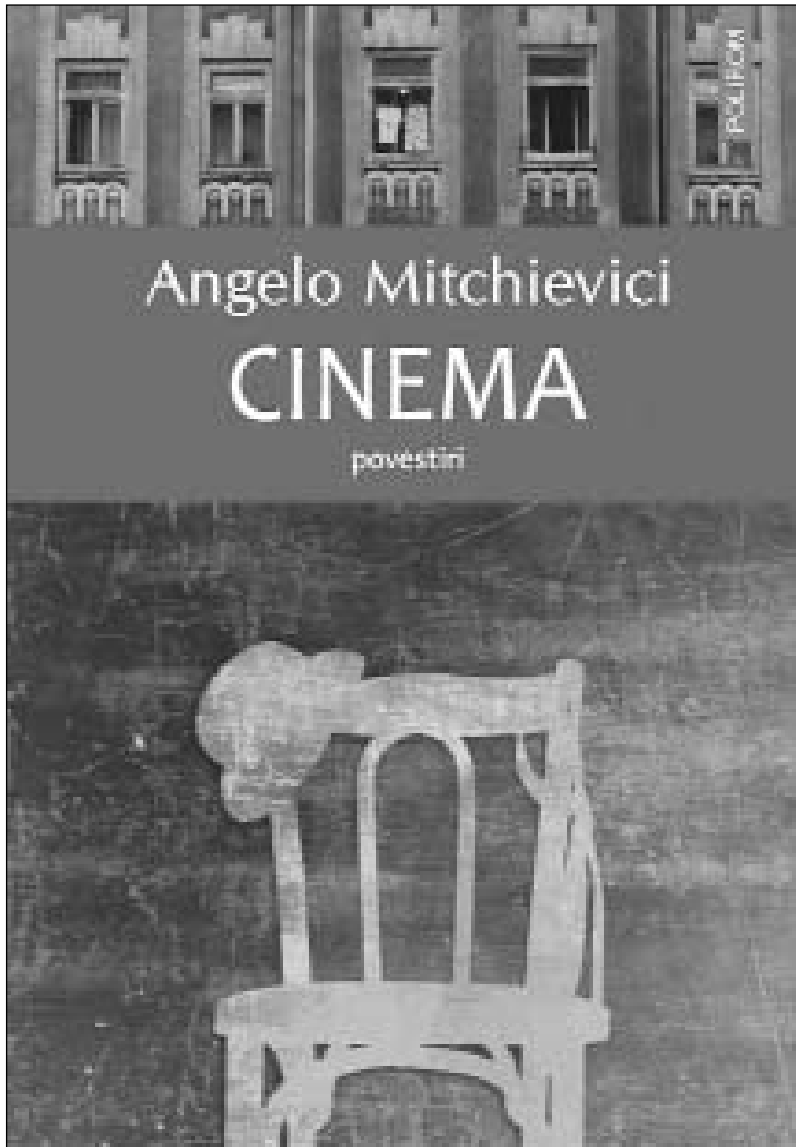
„*Cuibul de vipere* poate fi considerat într-adevăr, de la operele lui Vallès, Mirbeau sau Renard, cea mai dură critică a familiei, a familiei în sensul burghez al cuvîntului, desigur. Avariție, întunecare treptată a minții, uscăciune sufletească, neant pe toată linia.” (Georges Duhamel, „Europe”)

nuvela „Marlboro Man“ și în proza titulară, filmul mai este convocat în volum ca o referință oblică, legată de un anumit mod de a „privi viața“: „Nu știi să privești – afirmă un personaj din „Mașina de amintiri“ –, ești legat cu o mie de noduri de sentimentele tale stupide care nu te vor părăsi niciodată, așa cum umbra nu-și părăsește stăpînul. Ai uitat, o imagine o atrage pe alta și tot așa, ca într-un film. Dar de fapt ele au tăieturi foarte fine care nu se văd cu ochiul liber, nici nu le sesizezi. Filmul e făcut din bucăți, montajul îl face să arate ca un întreg și viteza, viteza de derulare a imaginii contează“.

Filmul este, în realitate, o colecție de imagini, afirmă personajul din nuvela amintită. Imaginile se leagă în memorie, amalgamîndu-se, așa cum scenele sînt tăiate dintr-un capăt al peliculei cinematografice și lipite în celălalt. Dar, dacă perfidia memoriei nu poate fi aproape în nici un fel de jucată, subtilitățile de montaj din film pot fi observate la a doua vizionare. Filmul nu reprezintă deci un continuum de fapte, ci o serie de scene dispartate, a căror semnificație este independentă de aceea, narativă, a întregului. Această accepție paradoxală, dar în cele din urmă justă, reflectă modul în care spectatorul mediu privește filmul: nu ca să vîneze coerența ansamblului, ci ca să revadă o scenă sau alta, să reîntîlnească o figură familiară sau alta. Ideea că spectatorul încearcă trăiri prin delegație în fața peliculei cinematografice, considerată în general un argument al declasării filmului în fața celorlalte arte, este reînvestită de către Angelo Mitchievici cu un sens neașteptat: filmul înmagazinează, de fapt, stări pe care, prin vizionare, le asumăm drept personale. Filmul ne furnizează, prin urmare, amintiri, travaliul său bovaric nefiind în realitate decît reversul activității memoriei, o perind nu prin cenzură, ci prin producție de imagini.

Dar funcția cinema-ului nu este pur și simplu una compensatorie, acefală, refugiu în iluzie. El nu oferă pur și simplu modele de existență, ci ajunge să concureze

existența însăși, pe care o decupează și o remontează în moduri noi și ingenioase. Filmul secvențiază realul, alegînd doar ceea ce îi convine pentru tipul său de reprezentare. Selecția și narativizarea nu înseamnă doar falsificare a adevărului existenței, ci și – mai ales – estetizare. Și astfel ajungem să constatăm din nou principiul estetizant de la baza acestei proze și să consta-

tăm articularea elegantă a poeticii autorului.

O carte bogată, în care se regăesc tehnici postmoderne și decor *fin de siècle*, teme sentimentale și reverii complicate, dar mai ales o deosebită inteligență constructivă: *Cinema*.

Angelo Mitchievici, Cinema, colecția „Ego. Proza“, Editura Polirom, 2009.

BIBLIOTECA DIN PETRILA DE ION BARBU

RADU COSAȘU

**O VIAȚUIRE CU
STAN ȘI BRAN**

Am aruncat Suplimentul de cultură în aer!

**SUPLIMENTUL DE CULTURĂ
SE AUDE LA**

**în fiecare vineri,
de la 20.00
cu George Onofrei**

Racul

Romanul politic a fost practicat în timpul comunismului, în anii consecutivi liberalizării regimului, mai ales sub forma anchetei minuțioase a dramelor din „obsedantul deceniu“ (un deceniu extins, de fapt, la mai mult de trei lustri: 1948-1964). Excepție făcînd cîteva cărți dense sub raport artistic și moral, specia a fost reprezentată de rechizitorii epice la adresa abuzurilor mai vechi (din epoca Dej), întretesute cu pledoarii mai abile sau mai transparente în favoarea activistului cu față umană, reflexie a noului Conducător.

Racul lui Alexandru Ivasiuc nu are nimic comun

cu această serie. Plasată într-un decor de recognoscibilă amprentă latino-americană, acțiunea cărții (desfășurată lent, pe durata unei singure zile, cu largi ochiuri descriptiv-analitice în plasa întâmplărilor narate) configurează mecanica dobîndirii Puterii absolute și mutația etică prin care individul se transformă într-un instrument al Sistemului. Cu toate că și-a părăsit tovarășii de idealuri, traversînd spectrul politic de la stînga la extrema dreaptă, pînă în proximitatea lui Don Athanasios, tînărul Miguel, secretarul personal al acestui modern și cumplit dictator,

reprezintă, deocamdată, o conștiință. Are întrebări, frămîntări, dileme rămase în suspensie – și arta romanțierului este aceea de a-l lăsa pe erou să-și parcurgă pînă la capăt traseul moral involutiv, printr-un set de experiențe aparent libere, de fapt prevăzute în detaliu de către diabolicul Athanasios.

Protagonistul și celelalte personaje sînt prinse, de la început și pînă la sfîrșit, în plasa de păianjen a acestuia. Nutrind iluzia că dețin, în continuare, liberul arbitru, ele nu fac decît să umple cu carne umană calculele seci și coloanele de cifre reci ale marelui regizor. Societatea întregă s-a structurat pe felii de omogenitate implacabilă. Benevisto, liderul grupului revoluționar,

proslăvește și el organizația, colectivul, pretinzînd o disciplină de fier ca și cea a adversarului ideologic.

Nici Tahereh, prietena lui Miguel, nu scapă acestui desen schematic. Ea răspunde violenței de dreapta cu un terorism de stînga și crimelor, cu alte crime, întîlnindu-se cu cealaltă tabără pe puntea lată a asasinatului politic. Reîntîlnirea sa cu eroul e sinonimă cu întîlnirea dintre o femeie și un bărbat, într-una dintre cele mai frumoase pagini ale cărții. Scena va aduce o umanizare a combatantei și, ca efect direct, moartea ei pe noua spirală a crimei cu justificări doctrinare. Miguel însuși scapă la limită să fie executat în cadrul vastei operațiuni planificate de

BUCUREȘTI FAR WEST

Daniel CRISTEA-ENACHE

Don Athanasios. Salvarea pielii e însă echivalentă cu pierderea definitivă a conștiinței. Îngrozit retroactiv, eroul devine o unealtă oarbă a represiunii, un *rac* monstruos acoperit cu „o platoșă de chitină, ca să nu simtă nimic din ce se întîmplă cu adevărat în jur“.

Similaritățile cu *rinocerizarea* din piesa lui Ionesco sînt izbitoare. Dar încă mai frapantă e prefigurarea unor desfășurări din planul realității propriu-zise, pe timpul Revoluției române din decembrie 1989. Astfel,

în romanul lui Ivasiuc, publicat în 1976, apar un actor purtat de „spontana reacție populară“, un „guvern de salvare națională“ și un președinte al acestuia care este „*emanația directă* a poporului, a tuturor oamenilor de bine“ (s.a.)...

E cea mai bună dovadă că, departe de a fantaza în marginea unor experimente ideologice exotice, romanțierul a pătruns logica internă a dobîndirii și consolidării Puterii, oriunde și ori cînd.

DIABLOGURI

Veronica D. Niculescu &
Emil BRUMARUFragment cu case și
librării (2)

Emil Brumaru: Periferiile prin care am umblat după-amiezi întregi: ziduri de cărămizi cu lumina izbită dulce în ele, scări de lemn cu vopseala scorjită și scînduri lipsă, pisici vagante, cățeloi duioși după garduri, stropitori părăsite, clădiri vechi, toate, totul mă duce cu gîndul la hoinărelile mele nesfîrșite prin lași, singur, uitîndu-mă atent, îndrăgostit de case și cișmele (făceam chiar un soi de recensămînt al lor!).

Veronica D. Niculescu:

Tristețe, senzația că dincolo de centru (al Timișoarei) nimănu nu-i pasă de nestemata montată în plastic. Tot ce e vechi îți zîmbește trist, într-o rînă. Tot ce e nou te agrează, e atroce. Frumusețea centrului, ah, Piața Unirii, Bega, parcurile. Dar dincolo de ele... O comparație cu Sibiul se poate face; deși stau aici doar de zece ani, văd cotloane frumoase dispărînd, case vechi rase de la rădăcină pentru a face loc unor vile ca fondantele, iar spațiile verzi, copacii dispar fără milă – unde e un petec liber se mai înalță un monstru. Pînă și blocurile s-au împetriștat, papagali cu pene roz, portocalii, turcoaz și verzulii, unele cu coif, altele fără. Dar, ca să închei optimist, cită vreme mai vezi rufe întinse la uscat în curți și la ferestre, clanțe adormite în rugină, bijuterii de piatră înnegrite la gîtul caselor fără certificat al istoriei lor, lucrurile nu-s în totalitate pierdute.

E.B.: „Curcubeul de seară“ pare titlul unei rubrici! Mi-am amintit o casă care m-a fascinat în adolescență, era pe strada Sărării, pe unde mă plimbam mereu, o luam din Tîrgul Cucului și o duceam pînă se termina cu Stradela Sărării, foarte interesantă și ea... Casa aceea am cunoscut-o într-o seară de iarnă. Eram încă elev. Ninge bogat, liniștit, însă fulgii nu se vedeau căzînd decît în raza luminii ce venea de la o fereastră cu perdele groase, vișinii. Se auzea dinăuntru muzică simfonică, valuri-valuri de muzică loveau în perdeaua densă de ninsoare cu fulgul mare, mașcat. Am stat ca vrăjit atunci, apoi am revenit mereu acolo... De cele mai multe ori mă întîmpina aceeași muzică

simfonică, parcă cucerind întreaga stradă pustie. Cine o fi stat după perdelele vișinii? Nu am aflat niciodată... Anna Karenina? (Despre care Kundera se întreabă mai recent, amar, dacă nu o fi fost frigidă?!)

Cîte clădiri nu s-au dărîmat! Nu mai este cinematograful Pușkin, probabil numit mai înainte altfel. Era cel mai mixticu cinema din lași... Cam *vis-à-vis* de școala Gheorghe Asachi, care a rămas intactă printr-o minune. S-a dărîmat și cinematograful Sidoli pe care nu prea știu unde să-l mai localizez în centru. Academia Mihăileană, care mai era cînd făceam clasa a opta, a noua, poate și mai tîrziu. Acum e o agenție Tarom acolo și, alături, un bar de noapte... Chiar Teatrul Național a fost modificat, cu toate protestele intelectualilor de atunci, i s-a adăugat o plăcintă în spate, ca să poată funcționa și Opera în el. Nu mai zic de Grădina de vară „Pomul verde“, amplasată chiar *vis-à-vis* de unde am locuit vreo 12 ani, pe Dobrogeanu Gherea...

Ascultam, prin geamul deschis noaptea, orologiul de la Mitropolie, bătînd din sfert în sfert de oră, împreună cu melodiile tărăgănate, senzuale, în idiș, de la „Pomul verde“, unde se dădeau permanent spectacole în anotimpurile calde, pînă toamna tîrziu... Au dispărut și străzi întregi! Din Tîrgul Cucului, spre Hală, era o stradă plină de case în ruină, de un pitoresc nostalgic infinit... Pe ea era și fosta locuință a poetului D. Anghel. Rase! Și iată, îmi amintesc că și casa în care a stat Eleizer Frenchel, la care ajungeam printr-un gang, de pe Ștefan cel Mare, o casă la cărămidă crudă, tip vagon, cu camerele dînd una în alta, a dispărut! Casa din care am cărat cu geanta, ani în șir, cărți interzise pe vremea aceea, marii clasici, marii autori români, Argezi, Blaga, Barbu, Călinescu (Istoria uriașă!) și atîția alții... de acolo am luat Blecher în ediție princeps, Kafka în franceză, Proust tradus de Radu Cioculescu... Rilke tradus de Maria Banuș... Praf

OSCAR ȘI BUNI ROZ

Scrisori către
Dumnezeu și
povești de copil

Spectacolele de teatru cu un singur interpret pot fi ca scoicile în care găsești, cu încîntare, o perlă. Așa este *Oscar și Buni Roz*, al Teatrului Național „Radu Stanca“ din Sibiu, iar meritul este al talentatei actriței Diana Fufezan, care a creat și interpretează acest spectacol.

Veronica D. Niculescu

Un spectacol de o oră, cu un singur interpret, care te ține cu sufletul la gură, amuză și întristează, răscolește emoții, fascinează: *Oscar și Buni Roz*. Este bazat pe textul lui Eric-Emmanuel Schmitt, fiind creat de actrița Diana Fufezan, cu un unic colaborator: Vasile Șirli, care a tradus textul și a creat muzica.

Diana Fufezan, actriță care în ultimii ani joacă în importante spectacole ale teatrului sibiian, precum *Faust*, *Breaking the Waves*, *Lulu*, *Vremea dragostei*, *vremea morții*, a ales un text excelent, într-o nouă și foarte reușită traducere, căruia i-a oferit o interpretare pe măsură. Spectacolul se joacă în fosta sală de sport a Casei Sindicatelor, spațiul intim și decorul minimal fiind un avantaj pentru piesă.

Un spectacol alert

Oscar este un băiețel de zece ani, bolnav de leucemie, internat în spital. Deși nimeni nu are curajul să i-o spună, el știe că va muri în curînd. Părinții, speriați de boală, sînt incapabili să-i vorbească deschis copilului, care treptat îi respinge. Singura cu care Oscar poate comunica este Buni Roz, o infirmieră gata să născocască povești moderne în care ambaleză lecții de viață pe înțeleșul copilului. Inventîndu-și o fostă carieră de luptătoare, Buni Roz îl îndeamnă

ca, în aceste ultime zile de decembrie, să trăiască în fiecare zi cît în zece ani și să îi scrie lui Dumnezeu. Da, aceluși Dumnezeu în care copilul inițial nu crede fiindcă nici părinții, „niște dobitoici“, nu cred: „Ei cred doar în Moș Crăciun“.

Spectacolul alert, fără un moment de respiro, este construit pe baza scrisorilor către Dumnezeu, înșesate de poveștile copilului, nespuse de amuzante, înduioșătoare, în cele din urmă sfîșietoare, dar și de ale lui Buni Roz, pretinsa luptătoare de catch care în tinerețe le-a pus la pămînt pe puternicele Plăcintă cu Prune sau Plătică...

**Prietena roz, iubita
albastră**

Oscar, poreclit Cap de Ou, va parcurge în aceste ultime douăsprezece zile o călătorie în ritm de *fast-forward*, va trece prin toate experiențele vieții, cu seninătate, umor și imaginație, „crescînd“ în fiecare zi cu zece ani.

Mai întîi, adolescența alături de prietenii din spital: Gogoasă, Einstein, Șunculiță, toți porecliți, ca și Oscar, în funcție de urmările bolii. Apoi va trăi dragostea tinereții: va îndrăzni să-i mărturisească iubirea lui Peggy Blue, fata cu piele albăstruie care se teme că nu va mai fi iubită după operație, cînd va deveni roz, ca toți ceilalți. Apoi maturitatea cu toate problemele ei și, în cele din

urmă, după împăcarea cu părinții, izolarea bătrîneții și, inevitabil, moartea. La 120 de ani.

Diana Fufezan intră în pielea tuturor acestor personaje cu o deosebită versatilitate, schimbă expresii ale chipului și inflexiuni ale vocii, ochii îi strălucesc cînd își privește spectatorul în față de la numai cîțiva metri, reușind un spectacol deosebit de intim și emoționant.

Experiență personală

Autorul textului, Eric-Emmanuel Schmitt, mărturisea: „Este, fără îndoială, cea mai autobiografică dintre scrierile mele (...). Am fost eu însumi Oscar, copilul căruia nu i se mai vorbește pentru că boala lui înspăimîntă, copilul care suferă din cauza tăcerii celor apropiați, a cerului, a întrebărilor rămase fără răspuns, dar care continuă să fie animat de bucuria nemărginită de a trăi“.

Un text de o nemaipomenită frumusețe, într-o traducere diferită de cea a cărții apărute acum cîțiva ani (*Oscar și Tanti Roz*, Editura Humanitas), realizată acum de Vasile Șirli, nimeni altul decît cel care a creat muzica din *Faust* și din atîtea alte spectacole de succes.

Oscar și Buni Roz, de Eric-Emmanuel Schmitt
Un spectacol de Diana Fufezan
Traducerea: Vasile Șirli
Muzica: Vasile Șirli
Distribuția: Diana Fufezan

» „*Oscar și Buni Roz* este un imn al vieții. Oricît de scurtă, o existență trebuie să fie bogată, savuroasă, plină de sentimente puternice și esențiale, de umor, de întrebări și hohote de rîs. Este, de asemenea, un imn al imaginației, această capacitate de a ne îmbogăți cotidianul, această forță a supraviețuirii.“ – Eric-Emmanuel Schmitt

Diana Fufezan în *Oscar și Buni Roz*

Sacrificium – ultimul disc al Ceciliei Bartoli

Ca în fiecare an, Cecilia Bartoli a reușit să încînte și să surprindă lansîndu-și, la venirea toamnei, un nou disc ce poartă amprenta originalității și o distinge din masa interpretelor de operă. Rețeta este cunoscută, un disc impecabil din punct de vedere artistic, dublat de un obiect bibliofil, dar ingredientele meniului le descoperi abia ascultîndu-i programul și parcurgîndu-i notele copioase și redactate cu minuțiozitatea cercetătorului științific.

Anul acesta discul lansat de compania Decca London se intitulează *Sacrificium*, iar Cecilia Bartoli cîntă în compania ilustră a formației *Il Giardino Armonico*, dirijată de Giovanni Antonini. Afli rapid și despre ce „sacrificiu” este vorba, de la prima pagină, șampilată cu un titlu tăios, scos parcă din presa militantă, de senzație: „Sacrificiul a sute de mii de băieți în numele muzicii”. Lucrurile se atenuează apoi în primele pagini ale livretului discului, în care se precizează că, în istoria muzicii europene, epoca în care au strălucit castrații a fost una din cele mai strălucite și mai remarcabile. Și nu este decît adevăr în afirmația ce urmează, că arta lor, devenită legendară, a continuat să fascineze pînă astăzi.

Cecilia Bartoli și echipa ce o înconjoară au decis în mod programatic să facă un portret cu

SCRISOARE PENTRU MELOMANI
„Muzica nu trebuie înțeleasă, ea trebuie ascultată” (Hermann Scherchen)
Victor ESKENASY, Praga

tente documentare și să illustreze fenomenul muzical, alegînd drept subiect al discului școala care l-a reprezentat cel mai bine la sfîrșitul secolului al XVII-lea și în veacul următor, aceea dezvoltată la Napoli. Totul este astfel structurat în jurul principalului personaj al epocii, Nicola Porpora (1686-1768), compozitor, pedagog și impresar în același timp, după expresia lui George Sand – „primul maestru de canto al universului”. Iar la școala și în universul lui Porpora s-au format ca elevi nume ce au devenit celebre, cum au fost Farinelli, Caffarelli, Salimbeni, Appiani și Porporino, și pentru care au fost compuse sute de arii splendide, în opere, cantate sau lucrări de muzică sacră.

Ediția de lux a albumului Ceciliei Bartoli conține două discuri, cel dintîi cu 75 de minute de muzică interpretată în premieră mondială, cel de-al doilea, cu trei arii celebre, mult cîntate pe scenele de concert: *Son qual nave* de Riccardo Broschi, *Ombra mai fu*, de Haendel și *Sposa, non mi conosci* a lui Gemianino

Giacomelli. De mare interes este, evident, primul disc cu 12 arii alese din compozițiile lui Porpora, Antonio Caldara, Francesco Araia, Carl Heinrich Graun, Leonardo Leo și Leonardo da Vinci. Cum se subliniază în livretul setului *Decca*, ariile presupun o „virtuozitate stupefiantă”, o preferință spre secțiuni cîntate *piano*, capacitatea de a cînta și pronunța dintr-o singură respirație lungi fraze și aceea de a pendula între zone extreme de tessitură, de la contralto, trecînd prin mezzosoprană, la soprană.

Cecilia Bartoli este o interpretă ideală în această demonstrație, ce pare uneori, la o primă audiție, să atingă limite ale manierismului și artificialului, pentru a te subjugă apoi de-a dreptul cu muzicalitatea ariilor și flexibilitatea vocii ei. Cred că poate fi recomandat fără rezerve și va fi, cu siguranță, unul din cadourile muzicale cele mai frumoase de oferit cu ocazia sărbătorilor de Crăciun.

Lăudabil și extrem de instructiv este textul care însoțește discul, explicînd clar originile fenomenului cultural și social pe care l-au reprezentat castrații. De la interdicția prezenței femeii în muzica ecleziastică, la motivele sociale ce au condus la o aproape comercializare a copiilor cu predispoziție muzicală din familiile sărace, și pînă la fenomenul de modă, plecat din Italia, Napoli în particular, și extins din Austria și Germania, pînă în Anglia și Rusia, faptele sînt prezentate pe înțelesul tuturor, cu trimiteri de subsol la literatura din epocă. Iar pentru cei ce vor să afle mai mult, livretul oferă un adevărat lexicon muzical, însoțit de fotografii, pe cîteva zeci de pagini și tradus în trei limbi. Încă un disc de colecție...

ROCKIN' BY MYSELF

Dumitru UNGUREANU

Clapton & Winwood

Greu găsești cuvinte potrivite să descrii un spectacol ce-ți unge sufletul. A unge nu-i chiar verbul potrivit cu acțiunea psihică și culturală nominalizată. Vocabula e veche și, legată de muzică, are drept de existență în limba noastră. Nu e muzica o alifie pentru suflet? Îndeosebi la bucurie simți cum decoctul dă peste rama bunei-cuviințe, arzînd totul. Nici la restriște nu lucrează altfel. Vai de sufletul care nu suferă atingerea doctoriei sunetelor! Oare să fie vreunul? Oho!...

M-am uitat cu reticență la DVD-ul cu copertă ce amintește de „crema” anilor '60 – Eric Clapton and Steve Winwood – *Live From Madison Square Garden* (Reprise Records, 2009). De la prima ochire mi s-a părut o găselniță tipică de marketing. Mesajul subliminal transmis de ilustrația lui Donny Phillips și logoul „Clapton – Winwood” făcut de David Singer e străveziu și nu îi deranjează decît pe chițibușari. Ca potențial client este vizat bătrînul rocker cu bani în buzunar, care ține în seiful inimii certitudinea că tripleta Baker-Bruce-Clapton, numită Cream, a fost cea mai bună formulă de rock din toate timpurile! Nu mi-am dat seama că mă includ în categoria țintită, chiar dacă prin conturile mele suflă vîntul datoriei și dănțuie spectrul crizei. Cumva inconștient, am scos cardul și-am postat semnul aceleiași convingeri: da, Cream a fost cea mai bună trupă de rock, Eric Clapton este cel mai... cel mai chitarist etc. etc. Dar ce caută Steve Winwood în treaba asta? Că, iertată-mi fie lipsa de percepție, pe Winwood nu-l pot socoti altceva decît un muzician corect și bine orientat, polyvalent și de duranță, însă fără strălucire, lipsit de scînteie, handicapat de charisma specifică soliștilor vocali. Omul e uscat ca un cîmpei scoțian abandonat în deșert. Vocea lui mă irită în destule pasaje, nu cred că am ascultat de plăcere un album complet al trupei sale, Traffic.

Or, în spectacolul dat astă iarnă la Madison Square Garden, plăcerea e ingredientul ce schimbă totul. Se simte fără dubiu, o recunosc și Clapton, și Winwood. Eliberați de presiunea financiară, de stresul că trebuie să obțină neapărat succes, amîndoi artiștii cîntă de plăcere, iar ascultătorul receptează deplin bucuria cîntecului. E paradoxal că în domeniul artistic se coagulează astfel

de rezultate? N-aș zice. Ba mi se pare perfect normal. Chinuit de incertitudini și lipsuri, tînărul născut cu demonul creației în sine cedează ispitelor carierei showbiz: sex, drinks, drugs. Probabil că diavolul e vinovat, așa cum circulă o idee gata mestecată, spre deliciul bigoșilor și fanaticilor deopotrivă. Efectele distructive sînt destul de reale și puțini scapă. Clapton e și-un exemplu de artist ce-a trecut prin iadul, sau numai coșmarul substanței ce dă titlul unei piese cu priză la ascultători: *Cocaine* (compusă de alt pășit, J.J. Cale). Scăpat cu greu din mreaja ce l-a bulversat, dar a și generat melodii fără comparație, chitaristul e senin și împăcat. Contribuie, ca bogătașul cu teamă de Dumnezeu, la recondiționarea celor loviți, poate definitiv. Centrul de recuperare din Antigua, în contul căruia intră beneficiul vînzării unor discuri, n-o fi suficient pentru toți nefericiții rockului. Pune mici comprese pe rană...

Este ceea ce face, altfel, concertul la care nu m-aș fi uitat mai mult decît o singură dată, dacă sunetul nu era captat perfect și redat ideal în format DTS. Sigur, nu detaliul tehnic mă determină să scriu că în seara aceluia spectacol rhythm & blues-ul a urcat la cota unde sufocarea dată de înălțime creează amețeală. Clapton nu era în cea mai bună seară a lui, iar Winwood... Totuși, versiunea celebrei piese *Voodoo Chile*, reușită de cei doi, sună ca o rugăciune, la finalul căreia poți rosti doar: „Thank you, Lord!”.

TOP CARTE

1

Niște răspunsuri

Mihaela Rădulescu
Editura: Polirom

2

Animalul inimii

Herta Müller
Editura: Polirom

3

Seducătoarea din Florența

Salman Rushdie
Editura: Polirom

4

101 ponturi de bază în fotografia digitală

Michael Freeman
Editura: Vellant

5

Disfuncția realității (3 volume)

Peter F. Hamilton
Editura: Nemira

Fascinanta călătorie a lui Hayao Miyazaki

Dragoș Cojocaru

Întinsă între tradițiile trecutului și viitor, Japonia își oferă privilegiul de a-și trata artiștii cu un respect rar întâlnit în restul lumii, iar printre artiștii din Țara Soarelui-Răsare Hayao Miyazaki (foto) este un adevărat zeu în viață.

Numele lui însă s-a impus și în restul lumii ca o marcă internațională a calității. Descris ca „Disney-ul japonez”, Miyazaki este deseori comparat cu rivalul său american spre paguba acestuia din urmă. Unde Disney înseamnă formulă, Miyazaki înseamnă „operă personală”, unde se spune „bani și afaceri” se răspunde cu „calitate”. Miyazaki a cules aplauze în vreme ce Pokemonii băgau groaza în părinții americani și a uluit la Cannes când Franța se declara tot mai îngrijorată de succesul crescând al benzilor desenate japoneze, rău-famatele manga.

Fascinat încă din adolescență de opera lui Osamu Tezuka, personaj care a creat

aproape singur industria de manga și animație din Japonia, Miyazaki a preferat să se angajeze ca umil animator în 1963 la studiourile Toei Doga, deși avea în buzunar o diplomă universitară în economie. Acolo avea să înceapă, în pură tradiție japoneză, de la munca de jos. Va ajunge să creeze propriul său studio – Ghibli – și va semna o suită de filme de animație fără pereche cu care va fascina lumea întreagă, de la *Nausicaa la Prințesa Mononoke*, de la *Laputa* la recentul *Ponyo*, trecând prin *Vecinul meu*, *Totoro*, *Kiki, mica vrăjitoare*, *Porco rosso* sau *Spirited Away*, film pe care am avut fantezia de a vi-l recomanda în rubrica de față.

Spirited Away/Călătoria lui Chihiro, realizat după succesul *Prințesei Mononoke*, este o poveste pentru copii și adulți, o versiune niponă a lui *Alice* care nu ajunge în Țara Minunilor, ci într-o lume a spiritelor bîntuite de miturile și tradițiile Shinto. Este considerat cel mai bun film al lui Hayao Miyazaki, a avut cele mai mari încasări în Japonia din toate timpurile și a fost recompensat cu un Urs de Aur la Festivalul de la Berlin din 2002 și un Oscar pentru cel mai bun film de animație. În același timp, *Spirited Away* este cea mai nimerită poartă de intrare în minunata lume a lui Hayao Miyazaki și alternativa perfectă, de Crăciun, la coșmarul cu repetiție numit *Singur acasă*.

TOP FILM

1

Ice Age 3

Regia: C. Wedge,
C. Saldanha
Twentieth Century-Fox

2

Filantropica

Regia: Nae Caranfil
Domino Film

3

Albă ca Zăpada și cei șapte pitici

Regia: David Hand
Walt Disney Productions

4

Vicky Cristina Barcelona

Regia: Woody Allen
Mediapro

5

Tinkerbell și comoara pierdută

Regia: Klay Hall
Disney

TOP MUZICĂ

1

Reality Killed the Video Star

Robbie Williams
EMI Records

2

Splendor in the Grass (CD+DVD)

Pink Martini
Naive

3

Parol că te iubesc

Gheorghe Dinică
Roton

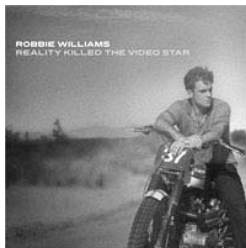
4

This Is It

Michael Jackson
Sony Music Entertainment

5

Petală

Alexandru Andrieș
A&A Records

Urme pe zăpadă

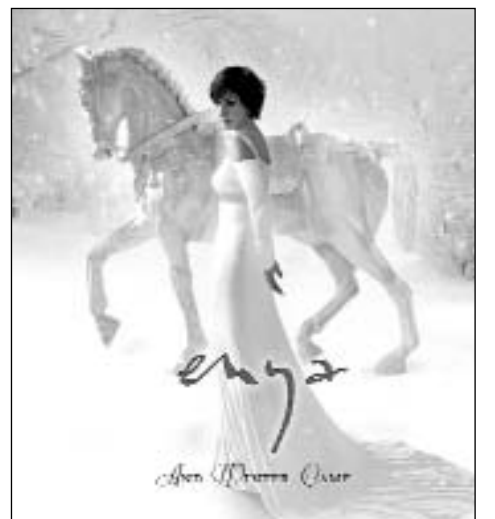
La 20 de ani de la excepționalul *Watermark*, Enya a lansat pe 10 noiembrie cel de-al șaptelea album, *And Winter Came*, material care vine în continuarea unei cariere de succes valorizată prin vânzări de peste 70 de milioane de albume și patru premii Grammy.

And Winter Came a fost înregistrat timp de doi ani într-un studio din Dublin și este rezultatul colaborării dintre artistă, producătorul Nicky Ryan și textiera Roma Ryan. Deși a fost inițial conceput ca un album de Crăciun, întreg procesul de creație a făcut echipa să considere că este un album prea complex pentru a fi limitat la o singură temă. Astfel, piese ca *Trains and Winter Rains* – care a fost ales ca single – se alătură fără probleme unora ca *Journey of the Angels*.

And Winter Came întregeste colecția albumelor de succes de până acum de la *Watermark*, *Shepherd Moons*, *The Memory of Trees*, *A Day Without Rain* și

Amarantine până la compilația *Paint the Sky With Stars*, toate acestea au făcut-o pe Enya una dintre cele mai bine vândute artiste ale lumii. Creativitatea sa muzicală a fost, de asemenea, recunoscută de către cele mai prestigioase autorități în domeniu. Astfel, Enya a câștigat patru premii Grammy și trei World Music Awards și, pentru că a făcut și muzică de film, a adăugat în palmares o nominalizare la Oscar pentru *May It Be*, coloana sonoră a celebrului *Lord of the Rings – The Fellowship of the Ring*.

Enya, *And Winter Came*, Reprise Records, 29,9 lei

Pentru iubitorii operii, în direct la **Radio România Muzical**

Luni, 7 decembrie, ora 18,50
Deschiderea stagiunii 2009-2010 la Scala din Milano
Carmen de Georges Bizet

Sâmbătă, 12 decembrie, ora 19,30
Deschiderea stagiunii de transmisiuni directe de la Metropolitan din New York
Tripticul *Mantaua*, *Sora Angelica* și *Gianni Schicchi* de Giacomo Puccini

 se aude în FM (97,6 și 104,8) pe satelit și live online muzical.radioromania.ro

<http://www.supliment.polirom.ro/>

Suplimentul DE CULTURĂ Saptaminal de Editura Polirom

EXCLUSIV ONLINE: știrile SDC

Zilnic, cele mai proaspete știri din cultură

Matei Vișniec, trei zile printre ieșeni

Cunoscutul dramaturg Matei Vișniec se va afla la Iași între 8 și 10 decembrie pentru a participa la dezbateri, întâlniri cu elevii și studenții, lansări de carte și pentru a urmări piesa de teatru *Despre sexul femeii – câmp de luptă în războiul din Bosnia*.

Silviu D. Constantinescu

Evenimentele sînt organizate de Centrul Cultural Francez Iași, Universitatea de Arte „George Enescu” Iași, Asociația ARTES și Editura Polirom, în parteneriat cu Muzeul Literaturii Române Iași, Teatrul Studențesc Ludic și Librăria „Avant-Garde”.

Marti, 8 decembrie, de la ora 17.00, în sala „B. Fondane” a Centrului Cultural Francez, Matei Vișniec va vorbi despre *Istoria poeziei*, moderator fiind scriitorul Lucian Vasiliu. A doua zi, de la ora 10, se va întîlni la Colegiul Național cu elevii și profesorii: „Dialog pe marginea dramaturgiei lui Matei Vișniec”. Vor participa și elevi și profesori de la Colegiul Național de Artă „Octav Băncilă”. Manifestarea va avea loc sub egida „Alecart” (revista de atitudine culturală a celor două licee). Moderatorul întîlnirii: prof. dr. Nicoleta Munteanu. De la ora 18.00, Matei Vișniec își așteaptă cititorii la Librăria „Avant-Garde”, de unde vor putea cumpăra ultimele apariții/reeditări ale dramaturgului. Invitați: Lucian Vasiliu, Ioan Holban, Bogdan Crețu, Antonio Patraș. În aceeași seară, de la ora 20.00, Vișniec va urmări în Sala Studio Ludic (Teatrul Studențesc „Ludic”, Casa de Cultură a Studenților) piesa de teatru *Despre sexul femeii – câmp de luptă în războiul din Bosnia*, adaptare după opera sa. Piesa este inclusă în programul ediției a II-a a „Festivalului Internațional de Teatru – Zilele Teatrului Ludic”, care va avea loc la Iași, între 7 și 11 decembrie. Pentru mai multe detalii: www.program.ludic.ro.

Joi, 10 decembrie, de la ora 17.00, scriitorul se va întîlni la Universitatea de Arte „George Enescu” cu studenții și publicul interesat, pornind de la subiectul: „Matei Vișniec – piesa scurtă”.

Autorul

Matei Vișniec s-a născut pe 29 ianuarie 1956 în Bucovina, la Rădăuți, oraș fabulos tăiat în două (cu tot cu cimitir) de o cale ferată care reprezintă pentru

autor axa de simetrie a universului. Orașul este descris pe larg în precedentul roman publicat de Matei Vișniec la Cartea Românească și intitulat *Cafeneaua Pas-Parol*. Mama, Minodora, a fost educatoare, tatăl, Ioan, a fost funcționar. A debutat cu poezie în clasa a patra cînd a versificat o fabulă de La Fontaine. Ulterior a descoperit în literatură un spațiu de libertate și s-a hrănit cu pagini de Kafka, Dostoievski, Camus, Hemingway, Oscar Wilde, Nichita Stănescu și mulți alți scriitori nealterați de realismul socialist.

Se duce la București ca să studieze filosofia, dar este atras de literatură și devine foarte activ în sînul generației '80, fiind membru al Cenaclului de Luni. Crede în rezistența culturală și

în capacitatea literaturii de a demola totalitarismul, prostia și răutatea. Crede mai cu seamă că teatrul și poezia pot denunța atît manipularea prin „marile idei”, cît și spălarea creierelor prin discursurile ideologice. Înainte de 1987 se afirmă în România prin poezia sa epurată, lucidă, scrisă cu avid (vezi *Corabia*). Începînd din 1977 scrie piese de teatru care circulă masiv în mediul literar, dar care sînt interzise pe scenele profesioniste. Proza să rămîne însă una de sertar, precum romanul *Cafeneaua Pas-Parol* scris în anii 1982-1983 și publicat abia după căderea lui Ceaușescu. În septembrie 1987 părăsește România, ajunge la Paris și se duce de la Gare de l'Est direct în cartierul Montparnasse ca să bea o cafea în cafeneaua La Rotonde (unde fantoma lui Sartre fumează încă țigară de la țigară). În zilele următoare cere azil politic, începe să scrie în limba franceză și devine jurnalist întîi la BBC și apoi la Radio France Internationale. Primește cetățenia franceză în 1993 și editează peste 20 de piese la Actes Sud-Papier, L'Harmattan, Lansman, Crater, Espace d'un Instant... Într-un fel sau altul, numele său a figurat pe afișe teatrale în peste 30 de țări.

VOI N-AȚI ÎNTREBAT
fără zahăr VĂ RĂSPUNDE

BOBO

Mărturisesc (partea a II-a)

Ziceam că eram în Ucraina, la un schimb cultural între liceul din Dorohoi și liceul din Herța, anul 1997, ora 3 după-amiază și mi s-a rupt filmul după ce am băut multă vodcă, înainte să trec granița înapoi spre casă pe bază de buletin. M-am trezit în patul meu, a doua zi dimineață, cu mama care mă privea dojenitoare și murmura șoptit: „Ce-ai făcut, măi copile?”. Exact. Ce-am făcut? Primul gând a fost să văd unde-i chitara. Prima mea chitară, o Hora clasică, cumpărată din Suceava, că-n Dorohoi nu e magazin de instrumente. Avusesem chitara la mine în Ucraina, deci cu siguranță participasem și-n programul artistic, vă spuneam data trecută că nu mai știu exact. Avea vreo 3 julturi săraca, una mare pe față, două ciobituri laterale, dar încă suna a muzică, nu era spartă. Surpriza mare a fost cînd m-am dus la oglindă. Deasupra ambelor arcade se rînjeau la mine două julturi roșcovane, vesele și mari ca fetele Chiriței. Chitara era ok, capul nu. Totuși, eram acasă. Nu mai încapă vorba că mi-am cerut scuze de la măică-mea, că na, s-a trezit femeia cu doi băieți la ușă, care-i aduceau feciorul pe brațe, inconștient și cu buzunarele de la haină pline de vomă. După care m-a spălat și m-a băgat în pat în timp ce eu cîntam halucinant nuș'ce cîntec. Nici nu puteam s-o privesc în ochi. În contextul ăla, nici ea nu mi-a mai zis nimic, nu m-a certat și nici măcar nu mi-a spus o vorbă. Totul era conținut în pri-

vine și era arhisuficient. Apoi cînd m-am dezmeticit și mi-a mai trecut răul, am sunat-o pe colega pe care am văzut-o ultima dată, în capătul coridorului la liceul din Herța, înainte să mi se rupă filmul, cum vă spuneam data trecută (te pup din nou, Gabi). Care a venit să-mi povestească cum pe drum la întoarcere, stînd pe scaunul din față al unui Aro, mi s-a făcut rău și șoferul a oprit. Evident am deschis ușa să cobor, dar în loc să cobor cu picioarele, ca oamenii normali, am coborît direct cu capul. În noroiul înghețat al drumului. Și pînă să se dea jos cineva din mașină să mă ajute, m-am ridicat singur și am căzut și pe partea ailaltă. Cîteva săptămîni am purtat căciula pe ochi la școală, să-mi ascund fruntea belită, motivînd la profesori că mă trage curentul și nu vreau să răcesc. În calitate de responsabil de grup, profesoara de română și-a cerut scuze de la părinții mei, dar pe mine m-a nenajat. N-a mai pomenit nimic despre asta la școală. Eu am rămas cu gîndul că e cumplit să nu fii conștient timp de cîteva ore și să te trezești într-un loc în care nu știi cum ai ajuns. N-am fost mare băutor niciodată. Nici atunci, în perioada liceului, și nici după, n-am făcut decât în medie 2 beții pe an, din astea mai mari, la ocazii, cu dormit în duș și mers în curul gol pe stradă pe lîngă poliție. Atît. Dar asta a fost cea mai mare, pentru că a durat mai mult de 12 ore și mi-a făcut și 2 semne pe cap.

Suplimentul DE CULTURĂ

Marcă înregistrată – Editura Polirom și „Ziarul de Iași”. Proiect realizat de Editura Polirom în colaborare cu „Ziarul de Iași”. Se distribuie gratuit împreună cu „Ziarul de Iași”.

Adresă: Iași, B-dul Carol I, nr. 4, etaj 3, CP 266, tel. 0232/ 214.100, 0232/ 2141111, fax: 0232/ 214111

Colegiul editorial: Emilia Chiscop, Florin Lăzărescu, Lucian Dan Teodorovici (senior editor)

Redactor-șef: George Onofrei

Redactor-șef adjuncț: Anca Baraboi

Secretar general de redacție: Florin Iorga

Rubrici permanente:

Adriana Babeți, Bobi și Bobo (Fără zahăr), Emil Brumar, Dragoș Cojocaru, Emilia Chiscop, Mădălina Cocea, Daniel Cristea-Enache, Radu Pavel Gheo, Florin Lăzărescu, Veronica D. Niculescu, Adrian Olaru, Diana Soare, Lucian Dan Teodorovici, Luiza Vasiliu.

Carte: Doris Mironescu, C. Rogozanu, Bogdan-Alexandru Stănescu.

Muzică: Victor Eskenasy, Dumitru Ungureanu.

Film: Iulia Blaga. **Teatru:** Mihaela Michailov.

Arte vizuale: Constantin Vică.

Caricatură: Lucian Amariu (Jup).

Grafică: Ion Barbu. **TV:** Alex Savitescu.

Actualitate: Robert Balan, R. Chiruța,

Ciprian Nedelcu, Veronica D. Niculescu,

Elena Vlădăreanu, Cristina Hermezui.

Publicitate: Oana Asafei, tel. 0232/ 252294

Distribuție / Abonamente: Mihai Sărbu, tel. 0232/ 271333. Media Distribution S.R.L., tel. 0232/ 216112

„Suplimentul de cultură” este înscris în Catalogul presei interne la poziția 2378. Pentru abonamente vă puteți adresa oricărei Agenții Rodipet din țară sau oricărui oficiu poștal. Cititorii din străinătate se pot abona la adresa: export@rodipet.ro.

Tarife de abonament: 18 lei (180.000) pentru 3 luni; 36 lei (360.000) pentru 6 luni; 69 lei (690.000) pentru 12 luni

Tipar: Print Multicolor

Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolului îi aparține autorului » „Suplimentul de cultură” utilizează fluxurile de știri NewsIn » Manuscrisele primite la redacție nu se înapoiază

ENȚICLOPEDIA
ENCARTA

Luiza VASILIU

Lista

Ultima ispravă a lui Umberto Eco îmi e, din motive evidente, extrem de simpatică. Eco a fost invitat în cadrul unui program special al Muzeului Luvru pentru a studia colecțiile și a pregăti o expoziție însoțită de concerte, conferințe și tot felul de întâlniri. Tema aleasă e „vertijul listei”, pasiunea culturii occidentale pentru inventarii, de la Homer pînă în zilele noastre, de la listele funerare din Antichitate pînă la listele de cumpărături pe care le luăm cu noi cînd plecăm la piață. Dacă n-ajungeți la Paris pînă în februarie 2010, nici o grijă: tocmai a apărut albumul-eseu *The Vertigo of the List*, în 10 limbi, 20 de țări și 400 de pagini. „Îmi plac listele din același motiv pentru care altora le plac fotbalul sau pedofilia”, a spus Eco într-un interviu din „Spiegel”. Și a mai spus ceea ce știam cu toții, că lista e o formă de cultură care încearcă să facă ordine în lumea din jur, că listele sînt mai bune decît definițiile (decît să-i spui unui marțian că pisica e mamifer, mai bine-i explici cum arată), că enciclopediile și listele de orice fel răspund obsesiei noastre pentru acumulare, că „ne plac listele pentru că nu vrem să murim” și ne tot agățăm de ele, de posibilitatea de-a le continua la infinit, că singura carte pe care ar lua-o pe o insulă pustie ar fi, fără discuție, cartea de telefon. Una din listele amintite de Eco îi aparține lui Barthes și e făcută simplu, pe tiparul „lucruri care-mi plac” (Barthes trece aici salata, scorțișoara, brînză și condimentele), „lucruri care-mi plac” (adică bicicliștii, femeile în pantaloni lungi, căpșuni, mușcatele și clavecinul). Întrebat același lucru, Eco răspunde: „Eram fascinat de Stendhal la 13 ani, de Thomas Mann la 15, la 16 îl iubeam pe Chopin. Apoi mi-am petrecut viața încercînd să-i cunosc și pe ceilalți. Momentan, Chopin e iar în fruntea preferințelor. Dacă interacționezi cu lucrurile din viața ta, totul se schimbă în permanență. Și dacă nimic nu se schimbă, înseamnă că ești un idiot”.

În condițiile date, aș face o listă cu ce-am mai aflat de bine și de rău în ultimul an. Sau o listă cu cele mai frumoase enumerări din romane, sau una cu lucruri care încă nu s-au inventat, și alta, actualizată zilnic, cu bomboanele și filosofii preferați.

ISSN 1584-8272

9 771 584 827000 252

Luna-i nouă, drama veche

A doua parte a seriei *Amurg/Twilight* merge bine la box-office-urile de peste tot. Dar nimeni nu stă să-i întrebe pe spectatori, la ieșire, dacă le-a plăcut filmul. Din comentariile postate la cronică din „The New York Times” am dedus că și fanii au păreri împărțite, dezamăgiții oftînd în general după Catherine Hardwicke, regizoarea primei părți, cea din 2008. Chris Weitz (*Totul despre băieți, Busola de aur*) preferă mai puțină emfază, iar asta cred că e în beneficiul poveștii.

Dacă la prima parte a sagăi am rîs și n-am zic nimica (de fapt, că e un kitsch pe alocuri foarte, foarte haios), de astă dată m-am străduit să văd filmul cu ochii adolescentei care eram cînd eram. Ha, filmul a funcționat cît de cît. Nu pot spune că mi-a plăcut, ci că probabil am reușit să înțeleg de ce place atîtor adolescenți (de fapt, adolescente). Un comentariu de pe site-ul cotidianului american m-a convins: „Da' de ce legați totul de sex? De ce

FILM

Iulia BLAGA

nu înțelegeți că noi nu avem această obsesie?”, scria o tînără. (Și negația poate fi o formă de aprobare.) O prietenă psiholog și mamă a început să citească de curiozitate cartea, găsind profund pervers felul în care ea se joacă cu dorințele erotice ale adolescenților (îi întărește, dar le spune că trebuie să se înfrîneze). Îndemnul la abținerea era vizibil încă din prima parte a seriei. În plus, filmul și cartea pun o cărămidă la confuzia de azi a valorilor, valorizînd un personaj care așa era de la mama lui: se hrănea cu sîngele oamenilor (conotațiile sexuale fiind clare încă de la început). Vampirii bio mi se par un mod sinistru de a mima toleranța și acceptarea alterității, și nu cred că îndemnul pro-abținerea mă deranjează cît această ipocrizie eco.

Multă iubire castă

Altfel, partea a doua a sagăi are multă iubire castă, o trimitere evidentă la *Romeo și Julieta* (R&J, cum îi spune un coleg de-al Bellei) și un umor care se transformă din involuntar în voluntar, semn că noul regizor a înțeles ce poate specula. Aparițiile lui Jacob cu pectoralii tot mai irezistibili nu doar că o lasă rece pe Bella (care nu dă ciora abținerea fugită în Brazilia pe vrabia sexy legată de gard), dar găsesc firească transformarea în vîrcolac, care te trimite cu gîndul la felul în care

Saga *Amurg/Lună nouă*. Regia: Chris Weitz. Cu: Kristen Stewart, Robert Pattinson, Taylor Lautner

Neil Jordan interpretase fiorul erotic din basmul *Scufița Roșie*, transformînd lupul în vîrcolac (*The Company of Wolves*, 1984).

Altfel, cred că adolescenții rezonează la felul în care sînt acceptați pe ecran cei din afara normei (deși chestia asta e înșelătoare). Cred că adolescenții – hiper-senzitivi – se identifică nu atît cu Bella, cît cu bolnăviciosul Edward Cullen (de aici celebritatea neobișnuită a lui Robert Pattinson),

pentru că pe el își proiectează propriul sentiment de excludere, senzația că sînt altfel decît ceilalți și dificultatea de a relaționa cu societatea (și, uneori, și cu cei de vîrsta lor). De aici cred că vine succesul seriei care umanizează vampirii (și vîrcolacii) pînă la a-i face asemeni nouă. Din acest punct de vedere, *Amurg* mi se pare mult mai interesant decît *Harry Potter* sau *Buffy*.

O dimineață

Scoase capul de sub coviltirul căruței și nu văzu din taică-su decît o umbră în dreptul căreia strălucea, ca un licurici, mucusul țigării.

— Ți-am spus să stai acasă, nu?! Ți-ai găsit cine să mă asculte! Acu' poate prinzi vreo boală și trebuie să mă întorc din cauza ta...

Își șterse nasul cu mîneca hainei, băgă mîinile adînc în buzunar, tremurînd în continuare.

— N-am nimic!

— Aleargă în jurul căruței, să te încălzești!

Făcu vreo două ture de căruță, urmat îndeaproape de mînzoc...

Mînzul se ținea de băiețel, mai ceva decît de cal. Asta pentru că nu avusese parte de mamă. Fostul stăpîn dorea să-l omoare, ca să nu-i slăbească iapa, respectînd un obicei de prin acele locuri: după ce făta iapa, dacă omul nu mai avea nevoie de un alt cal (de unde mîncare pentru toți?), lua mînzul, îl ducea în marginea satului și-i trăgea un par în cap. Băiatul a aflat de asta și l-a rugat pe vecin să-i dea puilul de cal... Tat-su nu prea și-ar fi dorit bătaie de cap, dar cum să scape de bocetele

copilului? L-au hrănit cu biberonul, cu lapte de vacă, pînă a învățat să pască de unul singur... Acum umbla pe lîngă căruța lor...

— Cine face-așa? întrebă băiețelul, după ce ascultă în tăcere cîteva minute.

— Cum așa?

— I-auzi! duse degetul la ureche.

— Aaa!... Greierii. Cîntă greierii!

Trebuie să fi fost foarte mulți greieri pe cîmp. Și tare veseli. Au cîntat toată noaptea...

Avea și el un greier acasă, dar acela cînta rar. Cînd i-a găsit gaura, a turnat apă cu cana, pînă l-a scos de-acolo. A ieșit morocănos, ștergîndu-și repede-repede antenele umede...

TRIMISUL NOSTRU SPECIAL

Florin LĂZĂRESCU

Amintirea îl înveseli pe băiețel.

— De ce rîzi? întrebă mirat taică-su.

— Pe greierele nostru l-a mîncat o găină...

— Ce spui?!

— Greierele nostru de-acasă... Era la soare, se uita așa-ntr-o parte și-o găină hap! l-a-nghițit...

Partea de față luminată de mucusul țigării se înseniă cu un zîmbet.

Apoi băiatul ațipi cîteva clipe în brațele lui taică-su. Deschidea din cînd în cînd

ochii pentru a se convinge dacă stelele erau la locul lor. Acestea dispărură pe rînd, măturate de razele răsăritului.

Se ridică și-i șopti ceva la ureche lui taică-su.

— Du-te și tu mai încolo!

Se îndreptă cu pași repezi către răsărit.

— Gata, bă, un' te duci?

Vezi să nu te piși pe soare!

Își termină treaba și rămase locului, holbîndu-se la cucuiul roșiatic, uriaș,

apărut pe capul unui deal din depărtare.